Ha ki Kjat U Kynrad

DA U SADHU SUNDAR SINGH

Ba La Pynwan Sha Ka

Ktien Khasi

Da

Ka Shillong Christian Youth Organisation & Conference

CONTENTS

Sadhu Sundar Singh

KA JINGKYNTHOH

(Da I. Rev. Hasan Jones)

Ka long kaba sngewbha eh ba ka S. C. Y. O. C. ka thmu ban pynmih ha ka ktien Khasi ia kane ka kot U Sadhu uba long u Apostol jong U Jisu Khrist ha kane ka ri India. Bun na ngi, ngi la iohih bad ngi la iohsngew ia ki jingkren jong u mynba u la don hangne ha ka ri jong ngi ruh. Ka jingwan jong u shisien hapdeng jong ka ri barit jong ngi ka la nangpynskhem ha ki dohnud jong ki briew baroh ba ki ieit, ki burom bad ki niewkordor eh ia u hi, ia ki ktien ba u kren bad ia ki kam baphylla ba u iathuh da lade bad ban pule ruh na ki khubor bad ki kot ba la thoh shaphang ka jingim, ka jinglong, bad ka jingtrei bad ki jingshah jong u na ka bynta ka kyrteng la u jong U Trai Jisu uba U Nongpynim ba u la shem. Kum ka Balang Khristan ngi sngewnguh ia U Blei ba U la pynmih ia u Sadhu ban sakhi ia U Jisu ha kane ka pyrthei da ka jingim ba shahshitom haduh kaba kut. Kumta ka jingim ba u im, ki kam ba u la leh, ki ktien ba u la kien bad ki kot ba u la thoh ki iaisah kum ki bynta bakordor eh ha u paidbah Khristan kylleng ka ri India.

Kane ka kot ka long kaba kordor katta-katta kaba u Sadhu u la iehnoh ha pyrthei hadien ba u la ieit noh Kan pynsah ia ka kyrteng jong u bad ban long ka jingpyrsad mynsiem ha ki nongbud jong U Jisu Khrist kiba hadien-habud jong u. Ka long kaba rit kum ka kitab, hynrei don ha ka ki sobjek kiba iar bad kiba maian hynrei pynban kiba shai bad kiba lah ban sngewthuh. Ka jingpyn-kylla bad ka rukom buh ha ka Khasi ruh ka long kaba sngewtynnad bad kaba jem ia u paidbah ban sngewthuh tang shu pule wat ha ki bynta kiba kham jylliew bad bamaian ruh.

Nga ioh shibun ka jingmyntoi bad ka long ka jingkyrkhu ia nga da kaba pule ia ka; kumta nga kyrmen bad nga ngeit ba kan long kumjuh ha baroh ki ban pule ia ka ha ka mynsiem ba duwai.

U Blei Un kyrkhu — Amen

(Rev.) Hasan Jones (Pastor).

16-11-1963.

KA 'TIEN SHUWA

Ki ktien U Khrist—

'Phi phi iakhot ia nga, Ko Nonghikai bad ko Trai: phi iaong kaba dei ruh; namar nga long kumta' (Ioan. 13:13).

'To shim ia ka lynglor jong nga ha phi, to hikai ruh na nga... te phin shem kaba jahthait ha ki mynsiem jong phi' (Math. 11:29).

Ym don kaei kaei ruh ha ka pyrthei kaba long khuid janai kat ban pynlong ia ka kaba lait na ka jingshah-kynthoh bad jingshah-bishar wohnia. Wat ka sngi hi ruh kaba ai jingshai bad jingsyaid ia ngi kam long kaba lait na ki jingthohbria, hynrei pynban wat ryngkat bad kine ki jingduna ha ka, kam shym la sangeh noh na kaba trei pyndep ia ka kamram jong ka kaba man la ka sngi. Ha kajuh ka rukom ka long kaba dei eh ia ngi ruh ban trei minot katba shong ka bor bad ka jingtbit jong ngi ia kaei kaei baroh ba la pynkhamti ha ngi ban trei, bad ban iai-ialeh da ka jingiaineh skhem ban pynlong ia ki jingim jong ngi kiba seisoh kyrhai.

Ki jingshisha kumba la thoh ha ine i kot ia kiba U Trai U la pynpaw ia ki ha nga, ki la ktah jur bad jylliew shibun eh ia ka jingim jong nga, bad ia ki katto katne na ki nga la ju pyndonkam ha ki *sermon* bad ki jingkren jong nga ha ki ri Iurop, Amerika, Aphrika, Ostralia bad Esha. Da ka jingkwah bad jingkyrpad jong shibun ki lok nga la lum lang ia ki ha ine i kot iba rit, bad la ki lah ban don ki jingduna ha kaba buh ia ki ha ka jingthoh kumne, ngam artatien eiei ruh ba kito kiba pule ia ki da ka jingduwai bad ki jingmut basngur kin myntoi na ki kumba nga nga la myntoi.

Ka long ka bym lah ia nga ban thoh ia kine ki jingshisha ia kiba la pynpaw ha nga lymda nga la pyrshang ban thoh ia ki ha ka rukom pharshi, bad da kaba leh kumta ka jingtrei jong nga ka la kham suk bad khami jem shibun eh.

Ka jingduwai bad jingangnud jong nga ka long, ba kumba U Blei da la ka jingaiei bad jingisynei U la kyrkhu ia nga da kine ki jingshisha, kumta hi ruh kin long ka jingkyrkhu ia kito baroh kiba pule ia ki.

U shakri barit jong phi,
Sunder Singh.

June 30, 1922.

KA JINGLAMPHRANG

Ka Jingithuhpaw kaba Nyngkong

Shisien ha kawei ka miet badum nga la leit weibriew sha lum ban duwai, bad haba nga la shong halor u mawsiang nga la plied lut ha khmat U Blei ia la ki jong ki jingdonkam bajylliew jong ka dohnud jong nga, bad nga da kyrpad ia ka jingiarap lem jong U. Hadien shipor, haba nga la iohi ia u briew uba i duk raktoi ba u wan sha nga, nga la tharai ba u wan ban khrong eiei na nga namar ba u thngan bad u khriat. Nga la ong ha u, *"Nga long u briew uba duk, bad ngam don eiei ruh hynrei tang ka kane ka kymbor kup thiah. Kan kham bha ia phi ban leit sha katai ka nongrit kaba iohi nangne bad pan jingiarap na ki shnong hangto."* Hynrei ha khmih! wat haba ngam pat lap ba kut ka jingkren jong nga, uta hi uba nga mut ba u long u nongkhrong, u la kylla ka jingthaba kaba stet kynsan khlek kum ka leilieh, u da pynjaw ki jingkyrkhu kiba hap kum u 'lappraw, bad tang mar kumta hi u la jah noh jak. Wow! Wow! ka la shai ha nga mynta ba uto pleng dei U Kynrad baieit eh jong nga uba la wan ym ban khrong eiei na u jingthaw barit bad baduk kum nga, hynrei ban kyrkhu bad ban pynriewspah ia nga (2 *Kor.* 8:9), bad kumta nga la sah weibriew nga da iam bad lymiar kthang namar la ka jong ka jinglehbieit bad ka ingmatlah ka mynsiem jong nga.

Ka Jingithuhpaw Kaba Ar

Ha kawei pat ka sngi, haba nga la dep kam, nga la leit biang sha lum ban duwai, bad haba nga la shong ha uta hi ujuh u mawsiang nga la sdang ban puson shaphang ki jingkyrkhu kiba kumno ngan kyrpad na U Blei. Te katba nga dang puson kumne nga la iohi ia uwei pat u briew ba u wan bad u da ieng ha syndah jong nga, une, haba bishar na ka main bad ka riam jong u bad ruh na ka rukom kren, u i kum u 'riew-donburom bad u shakri bashitrhem jong U Blei; hynrei ki khmat jong u ki shad khrik khrik da ka jingisianti buit sniew, bad katba u dang kren nga sngew kumba u pyrsad ia ka jingiwtung jong ka dujok hi.

U kren kumne ia nga: *'Ma bakhuid bad badonburom, map ia nga ba nga pynwit ha ki jingduwai bad jingpuson jong phi; hynrei ka long ka kam jong nga ban iarap ia kiwei pat, namarkata nga la wan*

ban buh ha khmat jong phi ia kawei ka kam kaba donkam shikaddei eh. Ka jingim khuid bad ka jinglen jong phi ia lade ka la shoh jur shibun eh ym tang ia nga hi, hynrei ia shibun kiwei pat ruh ki 'riewblei. Hynrei wat la ha ka Kyrteng jong U Blei phi la knia ia lade met bad mynsiem na ka bynta kiwei pat, pynban ym bun kiba kheinkor shisha ia phi. Ka jingmut jong nga ka long kane, ba la phi la long u Khristan ruh, tang khyndiat eh ki Khristan kiba ithuh bad pdiang ia phi, bad don ruh wat napdeng jong ki hi ki bym da shaniah eh ia phi. Katno kan long kaba kham bha ia phi lada phin kylla Hindu ne Musalman, bad da kata te phin da long shisha u nongialam uba khraw? Ki iawad te ia uba kum uta u nongialam bakynja-mynsiem. Lada phi pdiang ia kane ka jingai-jingmut jong nga, te laispah-shiphew milian ki Hindu bad ki Musalman kin wan long ki nongbud jong phi, bad kin ai ia phi ka jingnguh-syiem kaba khraw.'

Nga tang shu iohsngew ia kane kynsan kynsan kine ki ktien ki la mih buk na ki rmiang-shyntur jong nga, "*Me u Soitan! phet noh nangne shisyndon. Nga la tip shisyndon ba me long u suri kupsnieh langbrot! Ka jingkwah jong me ka long tang kane kawei, ba ngan iehnoh noh ia ka Diengphna bad ia ka lynti khim kaba lam sha ka jingim, bad ban jied ia ka lynti kaba kylluid jong ka jingiap. U Trai jong nga U long tang ma-U hi ka pakai bad ka bynta jong nga. Uba da lade hi U la aiti noh ia la ka jingim na ka bynta jong nga; ka long kaba dei te ia nga ban knia ia la ka jong ka jingim bad baroh kaba nga don na ka bynta jong Uba long tang ma-U hi nadong shadong ia nga. Khie noh me u Soitan namarkata, bad me ngam donkam eiei ruh em.*"

Ynda u la iohsngew ia kane u la phet noh da ka jingdom u da thnum, u da kyrhuh artat ha ka jingbitar shla. Bad ma-nga pat, da ki jingjaw ummat nga la theh noh ia la ka mynsiem ha khmat U Blei ha ka jingduwai kumne: '*Ah Trai Uba U Blei jong nga, Uba long BAROH bad ha baroh ia nga, Ko Jingim jong ka jingim jong nga, bad Ko Mynsiem jong ka mynsiem jong nga, to khmih isynei ha nga bad to pyndap ia nga da U Mynsiem jong Me kumta ba ka dohnud jong nga kan nym don jaka ban ai ia ka jingieit shawei pat nalor jong Me. Ngam pan eiei na Me ia kawei pat ka jingai hynrei nga kwah tang ia Me hi, Uba long U Nongai jong ka Jingim hi bad ki Jingkyrkhu jong ka baroh. Ngam pan na Me ia*

ka pyrthei bad ki spah ki phew jong ka, lymne ngam pan na Me wat ia ka bneng hi, hynrei ia Me bad tang ia Me hi ba nga sliang bad nga thrang, bad hangta ha kaba Me Me don hangta kein kon long ka Bneng ia nga. Ia ka jingthngan bad jingsliang jong kane ka dohnud jong nga lah bar pynhun tang da Me hi Uba la pyrkha ia ka hapoh jong nga. Ah! Trai Kynrad, U Nongthaw U Nongpynlong jong nga! Me la thaw ia ka dohnud jong nga tang na ka bynta jong Me ia Lade hi, bad ym na ka bynta uwei pat, namarkata kane ka dohnud jong nga kan ym lah ban shem ka jingjahthait lane ka jingsuk lada tang la Me hi, ha Me kein Uba ia thaw ia ki bad Uba la buh ha ka ia ka jingthrang bad jingthngan ia ka jingjahthait. Weng noh napoh ki dohnud jong nga ia baroh kaba long pyrshah ia Me, wan, to rung, shong noh bad synshar hi ma-Me hapoh jong ka junom junom, Amen.'

Ynda haba nga la ieng na kane ka jingduwai nga la iohi ia uwei u Briew biphyrnai uba kup ha ki jain bakieh bad lasyrad ba U ieng hajan jong nga. La shikyntien ruh Um shym kren, bad namar ba ki khmat jong nga ki la shlei da ki ummat ngam shym la lah ban iohi shai bha ia U, bad hangta hi kum ka leilieh la mih noh na U ki kjat sngi jong ka jingieit ba ai jingim kaba da ka bor lah ka la tnid haduh ba nga sngew ka la rung bad ka la tyllep lin ia ka dohnud jong nga. Shisyrden nga la tip ba U Nongpynim baieit jong nga U ieng ha khmat jong nga. Nga la ieng joit na kaba nga sheng halor uta u mawsiang bad nga la dem khrup ha ki kjat jong U. U bat ha la ka kti ia u shabi jong ka dohnud jong nga. Haba U la plie ia ka kamra ba shapoh eh jong ka dohnud jong nga da u shabi ka jingieit jong U, U la pyndap ia nga da ka jingdon ryngkat jong U, bad kat shaba nga phai, la shapoh ne shabar, nga iohi tang ia U hi.

Hangta te nga la sngew thuh ba ka dohnud jong u briew ka long ma ka hi ka khet bad ka kut jong U Blei, bad haba U rung ma-U hangta ban shongneh, ka bneng hangta hi ka long. Ha kine khyndiat ki khyllipmat U la pynshlei da Lade hi ia ka dohnud jong nga bad U la kren ki ktien kiba phylla katta katta, katba wat lada nga lah ban thoh shibun bah ki kot ngan ym lah ban thoh lut khoit ia ki. Namar ia kine kiei kiei kiba kynja-bneng lah ban batai tang da ka ktien kaba kynja-bneng hi namar ki tbylliej doh kim biang ia ki. Wat la katta ruh ngan pyrshang ban thoh katto katne na

kine kiei kiei kiba kynja-bneng kiba la wan ha nga na U Kynrad hi ha ka dur jong ka jingithuhpaw. Halor uta u mawsiang hi halor uba nga la shong mynshuwa, U ruh U la shong bad dei hangta hi—ma-nga ha ki kjat jong U—la sdang kane ka jingiakren hapdeng U Kynrad bad u synran kumba la ai ha ki lynnong kiba bud.

LYNNONG I

Ka jingpynpaw ia ka jingdon ryngkat U Blei!

BYNTA I

U Synran:- Ko Kynrad Me Uba long ka Umpohliew jong ka jingim hi! Balei ba Me burieh ia Lade na kito kiba mane ia Me, bad Mem ai jingkmen ia ki khmat jong kito kiba kwah ban khmih ha Me?

U Kynrad:- 1. Ko khun baieit bashisha jong nga, ka jingsuk bashisha kam shong ha ka jingiohi jong kine ki khmat doh, hynrei ka wan lyngba ka jingiohipaw bakynja-mynsiem, bad ka shong ha ka jinglong ka dohnud. Ha ka ri Palestain da ki hajar ki la peit bad iohi ia Nga, hynrei ym baroh na ki ki la ioh ia ka jingsuk bashisha. Da kine ki khmat doh phi lah ban iohi tang ia kiei kiei kiba kynja-doh, namar ki khmat doh kim lah ban ichi ia U Blei U bym-ju-iap bad ia ki jingthaw kiba kynja-mynsiem. Kum ban ai nuksa, phi hi da lade phim lah ban iohi ia la ka jong ka mynsiem, te kumno kein phin lah ban iohi ia Uta Uba thaw ia ka? Hynrei ynda haba la pynpeit ia ki khmat bakynja-mynsiem, hangta te phin sa lah shisha ban iohi ia Uta Uba long U Mynsiem (Ioan. 4:24), bad kata kaba phi iohi mynta kumne ia Nga phi iohi ym da ki khmat doh jong phi hynrei da ki khmat jong ka mynsiem.

Te lada kumba phi ong, ba da ki hajar ki briew ki la iohi ia Nga ha Palestain, hato la pynpeit ia ki khmat bakynja-mynsiem jong ki *baroh khoit*, lane hato Nga Nga la kylla noh uba kynja-doh? Ka jubab ka long, Em! Nga la phong ia ka met doh kumta ba da ka Nga lah ban siew ia ka kuna na ka bynta ki pop jong ka pyrthei; bad ynda haba ia ka kam jong ka jingpynim La Pyndep na ka bynta ki nongpop (Ioan. 19:30), kata kaba long kaba kynja-mynsiem ka la pynkylla dur noh ia kata kaba kynja-doh sha ka burom. Namarkata hadien ka jingmihpat kiba lah ban iohi ia Nga dei tang kito kein kiba la ioh ia ki khmat bakynja-mynsiem (Ki Kam. 10:40,41).

2. Don shibun bah ha ka pyrthei kiba *tip shaphang* jong Nga hynrei kim *ithuh* ia Nga; kaba mut ba, kim don ka jingiadei lane jingiasnoh eiei ruh bad Nga, bad namarkata, kim lah hi ban shemphang shaphang jong Nga, ne ngeit ha Nga, bad kim pdiang ruh ia Nga kum U Nongpynim bad U Trai jong ki.

Ka long noh kumba phi iakren bad u briew ba la kha matlah shaphang ki rong baiapher bun jait kum kaba saw, kaba blu, kaba stem bad kiwei kiwei, hynrei u shu sah hi ha ka jingdum shaphang ka jingitynnad bad jingithiang jong ki, um lah satia ban buh dor eiei ruh ia ki namar ba u shu iohsngew bad *tip shaphang* jong ki, bad u shu tip ruh tang shaphang ki kyrteng baiapher jong ki. Hynrei shaphang ki rong hi un ym lah ban shemphang eiei tad-ynda la pynpeit ia ki khmat jong u. Kumta ruh ha kajuh ka rukom lymda la pynpeit ia ki khmat bakynja-mynsiem jong u briew, la u long uba naug uba stad katno katno ruh ha ka pyrthei, un ym lah ban *ithuh* ia Nga, un ym lah ban iohi ia ka burom jong Nga bad un ym lah ban sngewthuh ba Nga long U Blei Ba-la-wan-long-doh.

3. Don shibun kiba ngeit kiba sngew ia ka jingdon ryngkat jong Nga ha ki dohnud jong ki ba ka da wallam ruh ha ki ia ka jingsuk bad ka jingim mynsiem, hynrei kim lah ban iohi shynna ia Nga; ka long kumba ka khmat ka lah ban iohi shibun kiei kiei sawdong jong ka, hynrei lada pynjaw dawai hapoh jong ka kam lah ban iohi ia kata ka dawai; ka *sngew* ia ka jingdon jong kata ka dawai ba ka da pynkhuid ia ka bad iarap ruh ia ka bor ka jingiohi jong ka.

4. Ia ka jingsuk bashisha ba la kha ha ki dohnud jong ki 'riewngeit bashisha da ka jingdon ryngkat jong Nga, kim lah

ban iohi, hynrei haba ki sngew ia ka bor jong ka, ki sngewsuk bad sngewkmen ruh ha ka. Lymne kumlah ruh ban iohi ia kata ka jingsuk bad jingkmen jong ka jingmut re ka doknud jong ki kaba ki ioh da ka jingdon ryngkat jong Nga bad ki. Ka long kumjuh kum ha ka jumiadei jong u thylliej bad ki jingbam thiang. Ka bor mad kaba don ha u thylliej bad ka jingthiang kaba don ha ki jingbam ki long kiei kiei ki bym lah ban iohi. Ha kane ka rukom ruh Nga ai ha la ki jong ki khun ia ka jingim bad ka jingkmen da ka mana *ba la burieh*, ia kaba ka pyrthei da ka jingstad bad jingshemphang jong ka baroh kam tip lymne sngewthuh ruh (Jingpynpaw 2 7).

5. Teng teng haba u briew u pare ka ktah ia ka bor mad jong u thylliej jong u, bad kum ha kata ka por la ki jingbam kiba phi ai ha u nongpang ki bang bad ki thiang kat-o kat-o ruh, kin kylla blad bad kin ym don jingmad eiei ha u. Ha kajuh ka rukom ka pop ka ktah ban pynblad ia ka jingmad ia kiei kiei kiba kynja-mynsiem. Ha ka jinglong kaba kum kane, ka Ktien jong Nga, ka jingshakri bad ka jingdon ryngkat jong Nga ki long kiba blad ia u nongpop bad um don jingkwah satia ia ki bad kumta ha ka jaka ba un myntoi da ki u sdang pynbam ban iasaid bad tihnia shaphang jong ki.

6. Te hynrei shibun pat ki 'riewngeit—kum uto u briew ia uba la kha matlah haba u la ioh imat pat—ki lah ban iohi ia Nga tang kum u nongiathuhlypa bad U Khun jong u Briew, hynrei kim pdiang ia Nga kum U Khrist bad U Khun jong U Blei (Ioan. 9:17, 35 37), tad haduh kata ka por ynda la pynpaw pat ia Nga ha ki kaba arsien ha ka bor.

7. Ka kmie shisien ka la rieh ha ka kper hapdeng ki bniap kiba jrong bad u khun rit jong ka u wad ia ka shane bad shatai u da iam artat. U la wad ia ka baroh sawdong kata ka kper hynrei um lap satia. U shakri uba iohi ia u bu u wad kumta u la khroh ia u u ong 'Ko ieit wat iam! Khmih kitei ki sohpieng halor une u dieng bad baroh kine ki syntiew baitynnad har rukom ha ka kper. Ale, ngan kheit bad ngan ai ia ki ha phi!' Hynrei uta u khynnah u la jubab iaiam artat '*Em! Em! nga kwah ia i mei. Ka jingbam kaba I i ai ia nga ka long kham bang bad kham thiang ban ia baroh kine ki sohpieng, bad ka jingieit jong I ia nga ka long kham thiang ban ia baroh kine ki syntiew ha ka kper, bad ruh phi-*

tip ba baroh kane ka kper ka long ka jong nga, namar baroh khoit kaba dei ka jong i mei, ki dei ki jong nga. Em! nga kwah tang ia i mei hi.' Ynda haba ka kmie, kaba la rieh ia lade ha ki bniap, ka la iohsngew ia kine baroh, ka la mih bluit, ka da shim kynthup ia u ha la ka shadem, ka la doh la piam ia u, bad ha kata ka por kata ka kper ka la long ka paradais ia uta u khynnah. Ha kane ka rukom ki khun jong Nga kin ym lah ban shem ia ka jingsuk kaba shisha ha kane ka kper jong ka pyrthei la ka long kaba dap da kiei kiei kiba itynnad bad kiba ringpah ia ki, hynrei kin shem ia ka tadynda ki la shem shuwa ia Nga. Nga long ma-Nga U Immanuel jong ki Uba iai-don ryngkat lem bad ki, bad Nga pynpaw ia Lade ha kita kiba ieit ia Nga bad kiba sumar ruh ia ki hukum jong Nga. (*Ioan. 14:21*).

8. Haba phi wieh ia u sponj (*u kynja sohprew-jri*) ha ka um, u sponj u kjit ia ka um bad kata ka um ka ngam bad ka sah ha uta u sponj, hynrei kata ka um kam dei u sponj lane uta u sponj um dei ka um, ki ialong la ka jong ka jong pynban ki ialong kawei. Kumta ruh ki khun jong Nga ki iaineh ha Nga bad ma-Nga ha ki. Ka long kumta bad ka hima U Blei, ia kaba la seng ha ki dohnud jong kito kiba ngeit kiba ha ka pyrthei; ha kajuh ka rukom kumba ka um ka don ha u sponj, Nga Nga don ha ki jaka baroh bad ha kiei kiei baroh hynrei kita ki jaka bad kita kiei kiei kim long ma-Nga! (*Louk. 17:21*).

9. Shim ia u dewiong, la phi sait bad kyrshut katno katno ruh ia u, ka jingiong jong u kan nym- duh noh, hynrei thang ia u ha ding bad haba ka ding ka la rung hapoh jong u kato ka jingiong jong u ka duh noh kumne kumne bad u kem ia ka jingsaw synjiang jong ka ding. Kumta ruh ka long bad u nongpop uba la ioh ia U Mynsiem Bakhuid (*Uba long na U Kpa bad na Nga, namar U Kpa bad ma-Nga ngi ialong shitylli*), da ka ding jong ka jingpynbaptis, te baroh ka jingiong jong ka pop ka duh noh, bad u kylla long u jingshai jong ka pyrthei (*Math. 3:11; 5:14*). Kumba ka ding barhem ka don ha u dewiong, kumta ruh Nga Nga iaineh ha ki khun jong Nga bad ma-ki ha Nga, bad lyngba jong ki Nga pynpaw ia Lade ha ka pyrthei.

U Synran:- Ko Kynrad, lada Men pynpaw kham kyrpang ia Lade ha ka pyrthei, te ki briew kin ym artatien shuh ia ka jingdon jong U Blei bad ruh ia ka jinglong-Blei jong Me hi, hynrei baroh kin ngeit bad kin iaid ha ka lynti ka hok.

U Kynrad:- Ko Khun jong Nga, Nga tip bha ia ka jinglong bashapoh jong uwei-pa-uwei u briew, bad ha kawei-pa-kawei ka dohnud kat kum ka jingdonkam bad ka bor jong ka ban pdiang Nga pynpaw ia Lade ha ka. Ban wallam ia u briew ha ka lynti ka hok ym don da kawei pat ka lad kaba kham bha nalor kata ba Nga Nga pynpaw ia Lade ha u. Na ka bynta u briew Nga kup ia ka jinglong-briew khnang ba u briew u lah ban ithuh ia U Blei, ym ha ka dur ne jinglong kaba i-kynsha bad i-khyllah hynrei ha ka jinglong kaba dap da ka jingieit bad ka dur kaba syriem ia u kumba u long, namar u briew u long kum U Blei ia uba la thaw ha ka dur bad ka jingsyriem jong U Blei kein.

U briew hi ruh u don kane ka jingthrang kaba mih hi na ka dohnud jong u ba u dei ban iohi ia Uta ha Uba u la ngeit bad Uba ieit ia u. Hynrei ia U Kpa ym lah ban iohi namar na ka jinglong-tynrai hi U long ia U bym lah ban iohi ne ba lah ban sngewthuh bad uta uba lah ban iohi bad ban sngewthuh ia U u dei ban long uba don kajuh ka jinglong-tynrai kum ma-U hi ! U briew u long u jingthaw bakynja-doh, namarkata um lah ban iohi ia U Blei Uba long U Mynsiem. Pynban, namar ba U Blei U long ka jingieit bad U la ai ruh ha u briew ia kane ka sap ban ieit, namarkata, khnang ban pynhun ia kata ka jingthrang u briew ia ka jingieit, U Blei U la kup ia ka dur ka jinglong-doh da kaba u briew u lah ban iohi bad ban sngewthuh. Kumta U Blei U la wan long briew ba ki khun jong U bad baroh ki angel khuid ka bneng ki lah ban iohi ia U bad ban ioh lehkmen ruh ha U. (*Kol. 1:15, 2:9*). Na kata ka daw kein Nga la ong ba uta uba la iohi ia Nga u la iohi ia U Kpa (*Ioan. 14:9-10*). Bad la ha ka dur jong u briew ia Nga ki khot U Khun, hynrei ha ka jingshisha Nga long U Kpa uba naduh bymjukut shaduh bymjukut (*Isaiah 9:6*).

2. Ma-Nga bad U Kpa bad U Mynsiem Bakhuid de Ngi ialong Uwei. Kumba ha ka sngi ki don baroh ar ka jingsyaid bad ka jingshai, hynrei ka jingshai kam dei ka jingsyaid, bad ka jingsyaid

kam dei ka jingshai, pynban baroh ar ki ialong kawei, bad ha la ka jong ka jong ka jingpynpaw ki iadon ka jinglong kaba iapher, kumta ruh ma-Nga bad U Mynsiem Bakhuid, Ngi iamih lang na U Kpa, Ngi da wallam jingsyaid bad jingshai ha ka pyrthei. U Mynsiem Bakhuid Uba long ka ding jong ka jingbaptis U thang duh khoit ia baroh ka pop bad ka bymman har-rukom kiba don hapoh ki dohnud jong kiba ngeit, U da pynkhuid janai ia ki. Ma-Nga pat Uba long U Jingshai Uba shisha (*Ioan. 1:9; 8-12*), Nga beh noh ia baroh ka jingdum bad ki jingkwah kangar thala har-rukom na ki dohnud ki briew, Nga da ialam ia ki ha ka lynti ka hok ban pynpoi ia ki sha ka iing-shongneh bymjukut. Pynban Ngim ialong lai hynrei Uwei, kumba ka sngi ka long kawei.

3. Kano kano ka sap lane ka bor lane ka jingstad kaba U Blei U la ai ha u briew dei ban pyntrei kam ia ka, lymda kumta suki suki kin kylla sdot bad kin duh kin dam artat. Ha kane ka rukom ka jingngeit, lada kam iohkti ban pynneh skhem ia ka ha U Blei Uba im, kan iatyngkhuh mawsiang bad ka pop haduh ba kan da pra phiaw bad kaba mih nangta kan kylla long tang ka jingartatien. Phi ju iohsngew barabor ba don kiba ong, '*Lada nga lah ban ioh jingshai ia kane ne ia katai ka jingartatien jong nga, nga la kloi ban ngeit.*' Kata ka long thik kum u briew uba la khein ka kti ne ka kjat uba ong ia u doktor ban weng noh ia ka jingpang shuwa ba u doktor un thep pynbeit ia ka shyieng ba la shong kynriang ha kata ka kti ne ka kjat jong u.. Kaba kum kane ka jingong ka long tang ka jingbieit, namar ka jingpang ka mih na ka jingshong kynriang jong ka shyieng, bad ynda haba la thep pynbeit ia kata ka shyieng ka jingpang kan sa shu jem hi. Ha kane ka rukom ruh da ka pop, ia ka jingiadei jong u briew bad U Blei, la dkhat tbak bad na kata mih ki jingartatien, kiba long ki jingpang bakynja-mynsiem. Ka long te, namarkata, kaba donkam eh ba ia ka jingiadei bad U Blei dei shuwa ban pynthymmai pat; te tang da kumta hi ki jingartatien baroh shaphang ka jinglong-Blei jong Nga bad shaphang ka jingdon jong U Blei kin shu duh shu dam noh. Te ha ka jaka jong ka jingsngewkordit kan mih ka jingsuk baphylla ia kaba ka pyrthei kam lah ban ai lane ban shim noh. Dei namar kane kein ba Nga la wan long Uba kynja-doh, khnang ba kan don pat ka jingiasoh baim hapdeng U Blei bad ki briew kiba la hap

bad la jot ha ka pop, bad ba ki lah pat ban shongsuk bad U ha bneng junom-la-junom.

4. U Blei U long ka jingieit, bad ha iwei-pa-iwei na ki jingthaw jong U U la bsuh ia kane ka sap ban ieit, hynrei khamtam eh ha u briew. Ka long namarkata kaba dei eh kein ba Uta U Baieit Uba la ai ia ngi ka jingim, ka bor sngewthuh bad ka jingieit hi ka dei ia U ban ioh ia ka jingieit kylliang pat na ngi. Ka jingkwah jong U ka long ban ieit ia baroh ba U la thaw, bad lada ia kane ka jingieit ym shym la pyndonkam ha ka rukom kaba dei, bad lada ngim lah ban ieit da ka dohnud bad ka mynsiem bad ka jingmut bad ka bor jong ngi baroh ia Uta Uba la ai ha ngi ia kane ka sap, te kane ka jingieit kan hap noh na ka kyrdan ba-ha-khlieh jong ka bad kan kylla long noh tang ka jingkhwan bad jingkhim-mynsiem. Dei na kane ka daw ba mih ka lanot bad ki jingjot ym tang ia u briew hynrei ia baroh kiwei pat ki jingthaw jong U Blei. U briew uba khwan bad uba ieit tang ia lade dei u nongpyniap-lade.

Ia kane ruh Nga la ong: '*Ieit ia ki paramarjan kumba ia lade.* La shisha ha kawei ka jingmut baroh ki briew ki ialong paramarjan, hynrei ka jingthew hangne ka kham ktah eh ia kito kiba iashong markhap iing; namar ka long kaba lah ban iaim suk bad kito kiba shong marjan bad ngi tang khyndiat por, wat la kim leh jan leh lok ia ngi ruh; hynrei bad kito kiba ngi dei ban iashong markhap iing bad kiba man la ka sngi ki pyndik ia ngi, ka long kaba da eh shisha ban iaishah bad ban ieit ia ki kumba ia lade. Hynrei shisien ba ngi la jop ia kane, ka jingialeh jong ngi kan long kaba kham jem ban ieit ia kiwei pat baroh kumba ia lade.

Haba u briew, da la ka dohnud, ka jingmut bad ka mynsiem baroh u ieit ia U Blei bad ia la u paramarjan kumba ia lade ki jingartatien kin ym ioh jaka shuh ha ka dohnud jong u hynrei hapoh jong u yn sa seng ia ka Hima bymjukut jong U Blei. Haba kumne la pynum bad la saindur ia u ha ka ding jong ka jingieit, yn sa pynkup ha u ia ka dur jong U Kpa jong u Uba ha bneng, Uba ha kaba mynnyngkong U la thaw ia u ha ka dur jong U hi.

5. Nga pynpaw ruh ia Lade da ka Ktien jong Nga (*ka Baibl*) ha kito kiba wad ia Nga da ka dohnud kaba sngur. Kumba namar ka jingpynim ia ki briew Nga la phong ia ka met doh kum u

briew, kumta ruh ia ka Ktien jong Nga, kaba long ka Mynsiem bad ka Jingim de (*Ioan. 6:63*) la thoh ha ka ktien jong ki briew, kaba mut, ba ha kaba thoh ia ka Ktien U Blei ka jingpyrsad-mynsiem na U Blei bad ka Ktien bad ka kti briew ki iasoh bad iatrei lang. Hynrei kumba ki briew kim lah ban sngewthuh ne shemphang ia Nga, kumta ruh Kim lah ban shemphang ia ki Ktien jong Nga. Ban sngewthuh ia ka Ktien jong Nga kam donkam ban da nang ia ki ktien Hebru ne Krik, hynrei kaei kaba donkam ka long ka jingiasyllok jong U Mynsiem Bakhuid, namar da kaba iaisah ha U ki Nongiathuhlypa bad ki Apostol ki la thoh ia ka. Khlem jingartatien eiei ki ktien jong kane ka Ktien jong Nga *(Baibl)* ki long kiba kynja-mynsiem, bad tang uta ia uba la pynkha arsien na U Mynsiem Bakhuid uba lah ban sngewthuh ia ka, la u long uba la nang la stad pyrthei ne uba dang khynnah ruh; namar ia kane ka ktien bakynja-mynsiem lah ban sngewthuh bha da kum uta namar ka long ha ka 'tien-tynrai jong kiba la kha-pat. Hynrei kynmaw ia kane, ba kito kiba ka jingstad jong ki ka long tang ia kiei kiei ki jong kane ka pyrthei kin ym lah ban sngewthuh ia ka, namar kim don bynta eiei ruh em ha U Mynsiem Bakhuid.

6. Ha ka kitab jong ka mariang ruh, ia kaba Nga Nga long U Nongpynlong, Nga pynpaw kyrhai ia Lade. Hynrei ban pule ia ka mariang ruh donkam ki khmat bakynja-mynsiem, khnang ba ki briew ki lah ban shem ia Nga, lymda kumta don ka jingma ioh ba ki briew ha ka jaka ba kin shem ia Nga kin shah ialam bakla pynban.

Phi tip ba u briew uba matlah u pyndonkam ia ki khmut shympriahkti jong u ha ka jaka ki khmat ban pule ia ka kitab da kaba shu tba, hynrei tang da kaba shu tba un ym lah ban sngewthuh bad tip ia ka dor bashisha jong ka kot. Ka jingwad bniah jong ki 'riewstad pyrthei bad ki bym ngeit Blei ka pynshisha ia kane, namar ha ka jaka ba kin iohi ia ka jingjanai ki iohi tang ia ki jingduna. Ki 'riew-tih-nia wad dong ki kylli, 'lada don U Nongthaw Badonbor tam jong ka pyrthei te balei dang don ki jingduna ha ka, kum ki 'eriong, ki jingkhynniuh jumai, ki jingbambynroh u bnai bad ka sngi, ka pang ka kordit, ka lanot ka shipa, ka jingiap bad kiba kum kita? Ka jingbieit jong kaba kum kane ka jingtihnia wad dong ka long syriem kum u briew uba bieit uba kem daw ia ki jingduna ha ka jingtei bym pat dep lane ka dur bym pat pynjanai ia ka. Ynda

hadien katto katne por pat, haba u iohi ba la pyndep ia ki u la sngewlehrain kylla namar la ka jong ka jingbieit bad khadduh um lah khlem da iaroh ia ki. Ha kane ka rukom ruh, U Blei Um shym pynlong ia kane ka pyrthei kumne kumba ka long tang ha ka shisngi, bad kam lah ruh ban long ba ka pyrthei kan kot sha ka jinglong janai ha ka shisngi. Ka jingpynlong hi baroh kawei ka kyrsih shaphrang sha ka jingjanai, bad lada ka long kaba lah ia u briew jong kane ka pyrthei ban iohi kum da ki khmat U Blei ia ka pyrthei bajanai ha kaba ym don jingduna eiei shuh, u ruh un dem ngon da ka jingiaroh ha khmat jong U Blei bad un ong, 'Ka la bha eh' (*Jen. 1:31*).

7. Ka mynsiem u briew ka shong hapoh ka met kumba i khun syiar i shong hapoh shynrong pylleng. Lada ka long kaba lah ban iathuh ia ita i khun syiar hapoh shynrong ba shabar don ka pyrthei bah kaba iar, ha kaba don bun jait ki soh bad ki syntiew, ki wah bad ki lum ba iphuh iphieng, bad ba ka kmie jong i ruh ka don hangta, bad ba i ruh in sa iohi ia kine baroh ynda haba i la mih napoh shynrong, da leilei in ym lah ban sngewthuh ne ban ngeit ia kata. Wat lada don mano kano ban iathuh ha i ba da ki thapniang bad ki khmat jong i, kiba i don mynta, i lah ban her bad ban iohi ia kata ka pyrthei bah, in ym ngeit ia kata, lymne yn ym don sakhi kaba lah ban pynshisha ia kata ban pynngeit ia i tad haduh ba in da mih hi napoh shynrong.

Ha kane kajuh ka rukom don bun bah ki briew ki bym sngewthikna ia ka jingim lawei bad ia ka jingdon jong U Blei. Ka daw ka long namar ba kim lah ban iohi palat sha lyndet jong kane ka shynrong jong ka met doh, bad kumta ki jingmut jingpyrkhat jong ki, kiba long kum ki thapniang balung, kim lah ban kit ia ki sha palat ka bor-pyrkhat jong ka jabieng jong ki. Ki khmat batlot jong ki kim lah kot ban iohi ban shem ia kita ki jingkynshew bymjukut bym sep noh ruh ia kiba U Blei U la khreh khnang na ka bynta jong kito kiba ieit ia U (*Isaiah 64:4; 65:17*). Kawei kaei kaei kaba donkam khnang ban kot kynjoh sha kane ka jingim bymjukut ka long ba, katba ngi dang don ha kane ka ruh (*ka met*), ngi dei ban ioh na U Mynsiem Bakhuid da ka jingngeit ia kata ka jingsyaid ba ai jingim kum kaba i khun syiar i ioh na la ka kmie haba ka dang pdem pylleng, lymda kumta don ka jingma jong ka jingjot bad jingiap bymjukut.

8. Nangta pat, don kiba ong ba kaei kaei, lane ka jingim hi, kaba don ka jingsdang ka dei ban don ruh ka jingkut. Kane ka jingong kam long kaba dei, namar hato Uba donbor tam Uba lah da ka mon jong U ban pynlong ia kaei kaei na ka bym don eiei, Um lah ruh da ka ktien ka bor jong U ban ai ka jingbymiap shuh lane ka jingim bymjukut ha kata kaba U la thaw? Lada Um lah katta te Um dei hi Uba donbor tam. Ka jingim ha kane ka pyrthei ka i kum kaba dei ban sep bad ban jot noh namar ka shah synshar ha ki bor kiba ma-ki hi ki dei ban kylla bad ban sep. Hynrei lada ia kane ka jingim yn pyllait noh na kita ki bor, bad yn buh ia ka hapoh ka jingsumar-sukher jong U Blei baiaineh bymjukut U bym ju kylla, Uba long ka umpohliew bad ka tyllong jong ka jingim bymjukut hi, te kan lait na ki tyrsim ne 'saikhum jong ka jingiap bad kan im bymjukut.

Hynrei ia kito kiba ngeit ha Nga, '*Nga ai ha ki ia ka jingim bymjukut; bad kin ym iajot shuh lano lano ruh, lymne uei uei ruh un ym knieh kynthet ia ki na ka kti jong Nga*' (Ioan. 10:28). '*Nga long ma-Nga U Trai Uba U Blei, Uta Uba long bad Uba ju long*' (Jingpyn. 1:8).

LYNNONG II

Ka pop bad ka jingpynim

BYNTA I

U Synran:- Ko Kynrad, lajan ha man la uwei-pa-uwei ka long kaba shai ba lada ngim kohnguh ia U Blei bad ngi sangeh noh **kaba mane ia U kata ka long ka pop, bad dei namar kane kein ba ngi iohi tang ka jingiap suda ha ka jinglong ka pyrthei kumba ka long mynta. Hynrei ka pop ka dei kaei shisha, kam da shai bha satia. Da kumno kein ka pop ka lah ban rung ha kata ka jaka ha kaba U Blei U don haba ma-U hi U long Uba pyrshah bad isih eh ia ka pop, bad ruh ha ka pyrthei kaba long ka jong U hi?**

U Kynrad:- 1. Ka Pop ka long ka jingkyndat sharud ia ka mon U Blei bad kaba im tang kat kum ka mon lajong, kaba kynriah na ka jingshisha bad na kaba dei khnang ban pynhun ia la ki jong ki jingkwah, da kaba tharai ban ioh jingsuk nangta. Pynban da kaba leh kumta ym don uba ioh ia ka jingsuk bashisha lane uba lah ban im ha ka jingkmen bashisha. Ka pop kam dei ka jingthaw ne jingpynlong kaba pher kyrpang, kumta ba yn ym don uba lah ban ong ne kynnoh ba don uno-re-uno uba la thaw ne pynlong ia ka. Ka shu long tang ka kyrteng jong ka jinglong hi ha u briew. Don tang Uwei U Nongthaw U Nongpynlong bad uta U long Uba bha, te U Nongthaw U Nongpynlong Uba bha Um lah ban thaw ne pynlong ia kaei kaei kaba sniew, namar ban leh kumta kan long pyrshah ia ka jinglong-tynrai jong U hi. Bad ruh nalor Une Uwei U Nongthaw Nongpynlong ym don uno uno uwei pat uba lah ban thaw ne ban pynlong ia ka pop. U Soitan u don ka bor tang ban pynsniew pynjot ia kata kaba la long lypa, hynrei um don ka bor ban thaw ne pynlong ia kaei kaei ruh. Kumta ka pop kam long ka bynta jong ka jingpynlong U Blei, lymne kaei kaei kaba don ka jingim la ka jong kumba don mano-re-mano ba la thaw ne pynlong ia ka. Ka shu long hi kumba la ong shaneng, ka jinglong basniew bapynjot.

Kum ban ai nuksa, ka jingshai ka long kaei kaei kaba da don shisha namar la pynlong ia ka, hynrei ka jingdum kam long kumta; ka long tang ka jinglong kaba mih hi na ka jingbymdon jong ka jingshai. Kumta ka pop ne ka jingsniew kam long kaei kaei kaba da don shisha hynrei ka long ka jinglong kaba shu mih hi namar ka jingbymdon jong ka jingbha. Kane ka jinglong badum jong ka jingsniew ka long kaei kaei kaba shyrkhei shibun, namar ba na ka bynta jong ka, shibun bah ki bakla lynti, ki shah rah-kla, bad haba ki iatyngkhuh ia ki mawsiang u Soitan ki paitbeng ka jingim jong ki, bad kumta ki hap arsut shapoh ka khyndai-pateng-niamra bad hangta ki jot junom. Na kane ka daw ma-Nga Uba long U Jingshai jong ka pyrthei, Nga la wan paw ha ka doh, kumta ba kita baroh kiba ngeit bad ba shaniah ha Nga kin ym jot shuh, namar Ngan pyllait ia ki na ka bor jong ka jingdum bad Ngan ialam ia ki sha ka iing-shongneh ha bneng, ha kaba yn ym don shuh wat tang ka syrwet jong ka jingdum ruh (*Jingpyn. 21:23: 22:5*).

2. Phi kylli kumno ba kane ka jinglong badum jong ka pop ka don wat ha khmat jong U Trai jong ka jingpynlong hi? Ka don namar ba u Soitan bad ki briew, da, bad ha, la ka jong ka mon bad ha ka rukom kaba bakla bad kaba pyrshah ia ka ain Blei, ki ialeh ban wad bad ban ioh ia la ki jong ki jingkwah thala jong ki. Bad lada phi kylli pat balei ba U Blei Um shym la thaw ia u briew ha kata ka rukom ba un ym lah shuh ban hap ha kaba kum kane ka jinglong, ka jubab ia kata ka long ba lada ia u briew la thaw tang kum ka kor (*machine*) un ym lah ban kot sha kata ka jinglong basuk sha kaba lah ban iohkot tang da kaba pyndem ia la ka mon-sngewbha ia kaba U Blei U la ai kum ka markynti jong u briew. U Adam bad ka Im ki la kyllon ha ki buit sniew bad ki jingshukor jong u Soitan namar ki, ha ka jinglong khuid ba khlem pop jong ki, kim ju tip ba don kiei kiei kiba kum kita ki buit sniew bad jingshukor. Shuwa jong kane u Soitan hi ruh um shym la tip ba don ka jingsarong, kaba, na ka bynta jong ka, u la shah shop noh na bneng. Hynrei wat la ha ki briew bad u Soitan kane ka jinglong jong ka pop ka don bad ka im, pynban U Blei da ka bor bakhraw jong U U pynkylla ia kata ka jinglong basniew jong ka pop da kaba U ai ha ka da kawei pat ka dur kaba thymmai, ba kumta kein wat napdeng ka jinglong basniew, badum bad bajot jong ka pop, kiei kiei kiba donh irom tam ki mih da ka jingtrei borbah U Blei.

Nyngkong eh, ka jingieit ba khlem don pud jong U Blei ka paw ha ka jingwan-long-briew jong U bad ha ka jingsiewspah, kiba lada ym shym la don ka pop kin ym paw; bad kawei pat, kita ia kiba la siewspah, hadien ba ki la mad ia ka jingkthang jong ka pop, kin kham lah kham bha ban sngewthuh ia ka jingsuk jong ka bneng, kumjuh kumba haba dang shu lah mad ia kaei kaei kaba kthang ka jingthiang jong ka ngap ka ai ka jingthiang kaba kham khraw. Namar ha bneng kim ju ialeh pop shuh, hynrei ha ka jingluilui bad ka jingkohnguh kaba da ka jingieit ki iashakri ia U Blei Uba U Kpa jong ki, bad ki iaineh bad U ha ka jingkmen junom-la-junom.

3. Ki briew ki iatrei minot ban wad bad ban shem ia ki jingduna ha ka sngi bad u bnai, kum ki dak thohbria bad ki jingbam-

hynroh, hynrei ia ki dak thohbria bad jingbamhynroh jong ka pop kim suidniew. Na kane phi lah ban mutdur kaba katno kaba khraw ka jingdum ha ki briew ka long, haba kata ka jingshai kaba ki don ka long hi ka jingdum (*Math. 6:23*). Kumba ka met jong u nongpang niang-lyngkut, namar kata ka jingpang, ka la kylla rben bad thyllan, kumta ruh ka dohnud bad ka jingmut jingpyrkhat jong u briew, namar ka pop, ki kylla rben bad thyllan, kat haduh ba ka pop kam pynpang pynsngewsih eiei ruh ia u. Hynrei ka por kan poi ha kaba un sa kyndit bynriew haba un iohi ia ki jingtar pynjot jong ka pop ia u bad hangta kan don sa tang ka lyniar dait bniat suda.

4. Bun bah kiba la ngam hapoh ka pop kim sngewthuh shuh ia ka jingban khia jong ka, ki long kumjuh kum u briew uba ngam um, um sngewthuh ba don da ki hajar mon jong ka um kaba tap-lup halor jong u tad haduh ba un da iap jyllop. Hynrei uta uba ialeh ban mih napoh um haba u rah eiei ban sei sha ryngkew u sngewthuh ia ka jingkhia jong ka um wat la kata kaba u rah ka long kaba sting. Uta uba haba u sngewthuh ia ka jingban khia jong ka pop, u wan sha Nga da ka jingkylla-kaba-mut bad kaba pan map ia la ki pop, un iohei kyrhai ka jingmap phar bad ka jingjahthait, namar dei na ka bynta kiba kum kita ba Nga la wan ban wad bad ban pynim (*Math. 11:28; Louk 19:10*).

5. Kam da donkam ba kawei-pa-kawei ka dkhot met jong u briew kan tlot bad kan kylla long ka bymlarkam shuh shuwa ba ka jingiap kan lap ia u. Tang ka jingtlot jong u klong-snam ne ka jabieng, lane, ka jingtangon kaba jur ha ka shadem ne ka khlieh, ka la biang ban pyniap ia u briew wat la kiwei kiwei ki dkhot met jong u ki khlain katno katno ruh. Kumta ruh kawei ka pop da ka bih bad ka bor pynsniew jong ka ia ka dohnud bad ka jingmut jingpyrkhat ka biang ban pynduh ia ka jingim mynsiem ym tang jong uno uno u briew, hynrei ia ka iing, ia ka hima bad wat ia ka jaitbynriew hi. Ka la long kumta bad ka pop u Adam. Hynrei kumba tang shikyntien na Nga ka la biang ban pynmih pat ia u

'Lasaros na ka jingtep, kumta ruh shikyntien na Nga ka biang ban ai ka jingim bymjukut ia kino kino kiba wan sha Nga da ka jingngeit.

6. Teng teng ka jia ba haba ka sim ne ka mrad kaba la shong la sah slem hapoh ka jingri jingdup jong u briew ka lait, ka ju leit phai kylla pat sha la ki jong ki kynja Hynrei ma-ki ha ka jaka ba kin pdiang sngewbha ia ka ki beh thong bad pyniap pynban ia ka. Ka daw jong kane ka long namar ba da ka jingim slem jong ka hapdeng u khunbynriew ka jinglong bad ka rukom im jong ka ki la kylla bad pher bak. Ha kajuh ka rukom kumba ki sim ne ki mrad kim ju pdiang sngewbha shuh ia la ka paralok kaba la sah slem hapoh ka jingsumar-sukher jong u briew, kumta ruh kumno kein ki riewkhuid bad ki angel ka bneng kin pdiang sngewbha ia ki nongpop kiba la im bad iaieit sngewbha eh tang bad ki 'riewsniew. Hynrei kane kam mut ban ong ba ki 'riewkhuid bad ki angel ka bneng kim don jingieit ia ki nongpop, hynrei ka jingshisha ka long ba ka jinglong khuid jong ka bneng hi ka pynlong ia kiba kum kita ki briew ba kin ym sngewjuh ban shong ban sah ha ka. Namar ka shai kdar kein, ba haba wat ha kane ka pyrthei ruh ki nongpop kim sngewtynnad bad ki sngew nongwei ha ka jingialang jong ki briew kiba bha, kumno te kin suk ha ka jingialang jong ki ka ban iaineh bymjukut ha bneng? Kaba kum kata ka bneng ha ki kan long kumjuh kum ka dujok hi.

Wat leit pyrkhat ba U Blei ne ki 'riewkhuid jong U kin beh noh ia ki nongpop na bneng bad kin shop ia ki sha dujok, namar U Blei Uba long ka Jingieit, Um ju bret iano iano ruh ha dujok, bad Un ym leh hi ruh kumta. Dei ka jingim basniew hi jong u nongpop ka ban thep ia u sha dujok. Ka bneng bad ka dujok jong uwei-pa-uwei u briew ka la lah don lypa ha ka dohnud jong u hi, kat kum ka jinglong babha ne basniew jong u, slem wat shuwa ba kata ka sngi ka jingkut jong ka jingim jong u kan poi ban pynwan

ia ka bneng ne ka dujok hajan eh jong u. Namarkata uno uno uba-mon ban ioh lait im na ka jingpynshitom bymjukut ha dujok, to un-kylla-kaba-mut noh na la ki pop bad to un ai ia la ka dohnud ha-Nga, kumta ba da ka jingiaidon ryngkat jong Nga bad u bad da ka jingtrei jong U Mynsiem Bakhuid, u lah ban long u khun ka-hima U Blei junom.

7. U nongialeh pyrshah ia u syiem ne ia ka Sorkar ha kane-ka pyrthei u lah ban phet rieh sha kawei pat ka ri, hynrei shano u nongialeh pyrshah ia U Blei un phet rieh? Shano shano shaba un leit, wat ha bneng ne ha dujok ruh, un shem ba U Blei U don hi hangta (*Salm 139:7-8*). Un shem ka jakarieh ia lade na ki jingmynsaw baroh tang da kaba kylla-kaba-mut bad kaba pyndem ha U Blei.

8. Ia u Adam bad ka Im ki sla u dieng dumbur kim biang ban tap ia ka jinglyngkhuit jong ki, kumta U Blei U la ai ha ki da ki jingphong snieh. Ha kane kajuh ka rukom ruh, ki kam babha jong u briew kum ki sla u dieng dumbur ki long ki bymlaiktim bad kim lah ban pyllait im ia u na ka jingbitar ka ban sa lap. Ym don kaei kaei ruh kaba biang ia u briew hynrei tang ka jainkup ka hok jong Nga.

9. Ka niangbading kam pyrkhat eiei ia ka jingkhlain bad ia ka bor pyniap jong ka ding, hynrei haba la ringpah ia ka da ka jingphyrnai jong ka ka tur shata bad ka ingkhong artat. Kumta-ruh u briew, khlem da suidniew ban pyrkhat eiei ia ka bih bad ka-bor pyniap jong ka pop, u shu sngew tang ia ka jingringpah jong ka, u tur bad u kyrsum ha ka haduh ba un da jot junom-la-junom. Hynrei ka jingshai jong Nga ka pynshai bad ka pyllait im ia u nongpop na ka jingiap, bad ka ai ha u ka jingim bad ka jingsuk

baiaisah. La thaw ia u briew ha kata ka rukom ba u lah ban pdiang bad pyndonkam ia ka jingaiei bakordor jong ka jingshai jong Nga.

10. Ka pop kam dei ka maia lane kaei kaei kaba don tang ha ka jingpyrkhat u briew, hynrei ka long kaba da don shisha bad kaba im ruh. Ha kane ka jingdum bakynja-mynsiem kaba don ha ka pyrthei, la bet bad pynmih ia ki symbai baim jong ka jingsniew da ka jingaili u briew ia la ka mon basniew jong u; bad kine ki symbai pat ki hap bad ki biah phongrai ban pynpyut junom ia ka mynsiem jong u haduh ba un da jot syndon thiaw. Ka long kumjuh kumba u niang-thylliew tang hapdeng khyndiat sngi u pynsohkhruh bad pynsniewdur ia ka jingitynnad ka khmat u briew haduh ba la isaitmet wat ban peit ruh. Kumba U Blei Um shym la thaw ia ka pop ne jingbymman, kumta ruh Um shym la thaw ia ka jingpang bad jingshitom jong ka met. Ki long kiei kiei kiba shu mih hi na ka jingpynkhein hukum jong u briew. Ka jingshitom bad ka jingpang ruh kim long kiei kiei ki jong ka jingpyrkhat u briew, hynrei ki long ki soh bapaw jong ka jingpang baburieh jong ka pop, la ka long da ka pop ka jong u briew hi ne da ka pop jong ka iing jong u ha kaba u u long u dkhot. Haba baroh ki kylla-kaba-mut bad ki pyniasoh ia lade bad Nga, ka snam ba ai jingkhiah jong Nga ka tuid ha ki, ka da pynkoit ia ki jingpang bym lah ban iohi kiba don hapoh ki met jong ki bad ka ai ia ki ka jingkhiah khran haduh ka bymjukut. Dei namar kaba kum kane ka jingkoit jingkhiah ba la thaw ia u briew kumta ba u lah ban iaishong junom ha ka jingsuk bad la u jong U Trai bad U Kynrad.

BYNTA II

U Synran:- Ko Kynrad, ha kine ki por, ki 'riewpang 'riewstad bad ki nongbud jong ki ki niew ba ka kuna bad ka jingsiewspah kaba da ka snam jong Me ki long ki bym don jingmut bad ki bym dondor eiei, bad ki ong ba U Khrist U long tang u nonghikai uba khraw ia uba ngi dei ban pyrthuh bud na ka bynta

ka jingim bakynja-mynsiem jong ngi, bad ruh ba ka jingpynim bad ka jingsuk bymjukut ki shong ha ki jingialeh bad ki kam babha jong ngi hi.

U Kynrad:- 1. Wat ju klet ia kane ba kiei kiei kiba kynja-mynsiem bad kiba kynja-niam kim shong shibun ha ka jabieng hynrei ha ka dohnud kaba long ka templ jong U Blei, bad haba ka dohnud ka dap da ka jingdon ryngkat jong U Blei ka pynshai ruh ia ka jabieng. Namar ka jingmut bad ki khmat jong ka jing-sngewthuh (*intellect*) ki long ki bym larkam khlem ka jingshai bashisha jong ka mynsiem, kumba ki khmat doh ki long ha bym don ka jingshai jong ka sngi. Ha kaba dum ia u tyllai lah ban i-bakla kum u bsein, kumjuh kumba kiba stad jong kane ka pyrthei ki pyndum pynkyllain ia ki jingshisha bakynja-myniem kat ban ialam bakla ia kiba bieit bathem. Kumta ruh u Soitan mynba u pynshoi ia ka Im um shym pyndonkam da ka langbrot ne da ka paro hynrei da u bsein, uba long u jingthaw uba sianti tam na ki mrad baroh. Kumta ruh u Soitan u pyndonkam ia ka buit jong kiba sianti bad ia ka jingstad jong kiba stad, bad u pynlong da ki ki atiar kiba bit na ka bynta la ka jong ka jingthmu. Hynrei kam biang ban long tang uba sianti bad uba stad; ka donkam ruh ka jingjemnud jong ka paro, namarkata ka daw, Nga la ong, "*Phin ialong kiba sian kum ki bsein bad kiba jemnud kum ki paro*" (Math. 10:16).

2. Ka diengphna bad ka kuna jong Nga ki trei kajuh ka kam ha kiba ngeit mynta kumba u 'sein-rnong u la trei ha ki khun Israel kiba la peit ha u da ka khmat jong ka jingngeit bad ki la iohim (Jingkhein 21:9; Ioan. 3:14,15). Hynrei don napdeng jong ki kiba ha ka jaka ban ngeit, ki la pyrkhat ba ka dei tang ka rnong bad ki la sdang ban tihnia waddong da kaba ong, "*Lada u Moses u la ai da ka dawai pyniap bih lane kano kano ka dawai kaba khlain ne ka dawai kyrpang na ka bynta kiba shah puh ha ki 'sein-bih, kata lehse kan long kaba lah ban pynngeit ia ngi, hynrei une u rishot dieng seh un donbor aiu ha khmat jong ka bih bsein?*" Baroh ki la iap. Ha kine ki sngi ruh kito kiba sdang ban tihnia waddong ia ka rukom ka jingpynim kaba U Blei U la buh kin iap noh ha ka bih jong ka pop jong ki hi.

3. Uwei u khynnah samla u la hap na kliar ka riat bad u la mynsaw jamjop bad ka snam ka la phlei haduh ba u la don ha tmier jong ka jingiap. Haba u kpa jong u u la leit rah ia u sha u doktor, u doktor u la ong, "*Ka jingim dei ka snam, bad ka snam jong une u samla ka la lut; hynrei lada don mano mano uba kloi ban aiti ia la ka jingim ban ai snam ia u un im, lym kumta un iap shisha.*" U kpa uba ka dohnud jong u ka shlei da ka jingieit ia la u jong u khun, u la tyrwa ban ai la ka jong ka snam, bad ynda haba la shim ia ka snam na u bad la injek ha uta u samla, u la im. Hynrei u kpa u la iap. U briew uba la hap na kliar jong u lum jong ka jingkhuid bad u thiah uba la jot bad mong da ki pop jong u, bad namar kita ki jingmong ka jingim mynsiem jong u ka la hiar bad swai bad u la hajan ia ka jingiap. Hynrei na ka bynta kito kiba ngeit ha Nga Nga theh noh ia la ka snam ba ai jingim bakynja-mynsiem, khnang ba kin ioh lait na ka jingiap bad kin ioh ka jingim bymjukut. Na kane ka daw Nga la wan ba kin ioh ka jingim bad kin ioh kyrhai ia ka ruh (Ioan 10:10) bad kumta kin im junom-la-junom.

4. Ha ki por hyndai la ju maham ia ki briew ban ym dih ia ka snam ki mrad, lane ban ym bam ia ki katto katne ki jait jingbam, da ka jingngeit ba da kaba leh kumta kin lait na ki katto katne ki jait jingpang; bad ruh, namar ba u briew u don ka met kaba syriem ia ka jong ki mrad, ka lah ban pynkhih bad pynkhlain ia ki jingthrew bakynja-mrad hapoh jong u da kaba bam ia ka doh bad da kaba dih ia ka snam jong ki. Hynrei mynta '*ka doh jong Nga ka long da shisha ka jingbam bad ka snam jong Nga ka long da shisha ka jingdih*' (Ioan 6:55), namar ki ai ka jingim mynsiem, bad da ki lah ban ioh ia ka jingkoit jingkhiah kaba janai bad ka jingkmen bad jingsuk bakynja-bneng.

5. Ka jingiohmap ia ki pop kam mut ka jingpynim kaba dap biang janai, namar kata ka dei ban wan ryngkat bad ka jinglaitmraw syndon phar na ka pop. Namar ka lah eh ban long ba u briew un iap na ka jingpang jong ka pop jong u, wat la u la lah ioh jingmap namar kata ka pop. Kum ban ai nuksa, u briew uba lah

ban lamwir shipor namar kano kano ka jingpang slem kaba ktah ia ka jabieng jong u bad hamar kata ka por u shoh bad pyniap ia uwei pat u briew. Ynda haba la kem, la bishar bad la rai phasi ia u, ki kur jong u ki leit sha u nongbishar ban batai ia ka daw balei ka la jia kumta ia u, bad ki da kyrpad ruh ia u nongbishar ban isynei ban map ia u, u nongbishar u la map ia kata ka pop pyniap briew jong u bad la pyllait ia u. Hynrei shuwa ba ki kur kin poi sha u ban iathuh ia kata ka khubor babha — da shisha katba ki dang don ha lynti — uta u briew u la lah da iap na kata ka jingpang kaba la long ka daw jong kata ka jingpyniap briew jong u.

Kaba kum kata ka jingmap kan myntoi aiu ia une u nongpyniap briew? Ka jinglait-im bashisha jong u ka dei ban long ba dei ban pynkoit noh shuwa ia u na kata ka jingpang bad hadien kata un sa lah ban ioh ka jingsuk bashisha ha kata ka jingiohmap pop jong u. Na kane ka daw Nga la wan paw ha ka doh khnang ba ia ki briew kiba ngeit ha Nga da ka jingkylla kaba-mut Ngan ioh ban pyllait ia ki na ka jingpang jong ka pop, na ka jingpynshitcm jong ka bad na ka jingiap; da kaba Nga weng noh bad pynkoit phar ia ka jingpang bad ia ka daw jong ka. Kin ym iap noh ha ki pop jong ki, namar Ngan pynim ia ki (Math. 1:21), bad kin lait phar na ka jingiap ban long ki nongiohpateng jong ka jingim bymjukut.

6. Ia shibun ki briew ka jingim ka long kaba dap da ki jingmasuda, bad ki long kum uta u nongbeh-mrad uba iohi ia ka rewngap kaba sdien ha ka tnat dieng kaba pyiar shaphang wah. Haba u la kiew ia ka dieng, u la sdang ban bam ia ka ngap da ka jingkmen khlem da tip eiei ba u don ha tmier eh ka ma jong ka jingiap, namar hangthie hapoh ka um jong ka wah don u krokodail uba heh uba la ang lypa ia la ka shyntur ban klun ia u, katba ha trai ka dieng pat shi kynhun ki suri ki ap ia u ba un hiar. Kaba kham sniew shuh shuh pat ka long ba ia ki thied kata ka dieng halor kaba u shong la bam u kruin na shapoh bad sa ba kan kyllon. Tang hapdeng khyndiat por kata ka dieng ka la kyllon khram, bad uba sli u nongbeh-mrad u la long ka bam khawai jong uta u krokodail.

Ka long kumta thik bad ka mynsiem u briew, kaba, haba ka shong rieh kynjai hapoh ka met, ka da leh sngewbha shipor ia ki jingsngewbha bad jingpynbyrngia bashetshukor jong ka pop ia kiba la song khop ha ka jabieng khlem pyrkhat eiei ba ka don hapdeng jong ka kane ka ri-khlaw pyrthei kaba dap da ki jingma bad jingmynsaw suda. Hangta u Soitan u apthap kmang ban ioh patar lyngkhot lyngkhai ia ka, bad ka dujok pat kum u krokodail ba-ang ryngheng ka shyntur, ka ap ban klun tylli ia ka, katba kaba kham sniew shuh shuh pat, ki kruin barit jong ka pop ia kiba ym lah ban iohi ki bam ia ki thied jong ka met bad ka jingim. Shen shen ka mynsiem ka hap bad junom ka kylla long ka jinglute jong ka dujok. Hynrei ia u nongpop uba wan sha Nga Ngan pyllait ia u na ka pop, na u Soitan, na ka dujok, bad Ngan ai ha u ia ka jingkmen bymjukut ia kaba '*yn ym don mano mano ruh ban shim noh ia ka na u*' (Ioan. 16:22).

7. U Soitan da ka sur kren bathiang basianti bad da ki jingriam jong u, u ring ia ki briew sha lade bad u klun ia ki kumba u bsein u pynbieit ia ki sim kiba rit bad ki jakoid da ka jingphyrnai khlir khlir ki khmat jong u kiba ring ia ki kum u maknet, bad u pynlong ia ki ka jingbam na ka bynta ia lade. Hynrei ia kito kiba ngeit ha Nga Nga pyllait ia ki na uta u 'sein-tymmen bad na ki jingringpah jong ka pyrthei kaba pynjot ia ki mynsiem. Kumba ka sim kaba her pawang lait-luid ha ka hawhaw jong ka suin-bneng ka lah da kaba jem ban ialeh pyrshah ia ka bor-ring jong ka sla khyndew shapoh, kumta ruh kito ia kiba Nga pyllait luid ki her sha jrong ha ki thapniang jong ka jingduwai, bad khadduh ha kaba kut ki poi sha la ka jaka shongthait ba lait na ki jingma jingmynsaw baroh — ka iing baieit jong ka jingangnud ka dohnud jong ki kein—, ba la ring shata da ka jingthiang jong ka jingieit jong Nga.

8. Kum u briew uba pang stem ki pyllewmat namar ka jingshitom ha u dohnud (*liver*) u iohi ia kiei kiei baroh kum kiba stem suda; kumta ruh ha u nongpop bad ha u stad-pyrthei ka jingshisha hi ka wandur bad ka kemrong kat kum ka pop ne ka jingpyrkhat

jong u, bad kam long kaei kaei kaba sngewphylla lada kiba kum kine ki briew ki jam sa shijam sha khmat ban niew ia Nga ruh u nongpop kum ma-ki hi. Hynrei ka kam jong Nga, kaba long ka jingpynim ia ki nongpop, kam shong ha ka jingbishar babha jong ka pyrthei, hynrei ka iaid shaphrang khlem jingpynwit, ka da trei ha kiba ngeit. Kumba u Lebi, mynba u dang long hapoh ka syngkai u Abraham, u ai kawei na ka shiphew ha Nga, wat haba ym pat kha ia u, kumta ruh baroh ki pateng jong ki 'riewngeit ki shem ha Nga ia ka jingpynksan bad ka kuna namar ki pop jong ki, ia kiba Nga la siew shisien siew halor ka diengphna, wat la ym pat shym la kha ia ki ha kata ka por; namar kane ka jingpynim jong Nga ka long ia ki jaitbynriew baroh jong ka pyrthei.

9. Kane ka jingong, ba u briew da la ka jong ka jingpyrshang bad da la ki jong ki kam babha u lah ban pynioh ia ka jingpynim, ka long kaba bieit bad ka bym don nongrim lada um pat ioh ia ka jingkha-arsien. Ki nongsynshar-pyrthei bad ki nongbikai ia ka akor longbriew–manbriew ki ia ong: *'Long kiba bha da kaba leh bha,'* hynrei kane kaba Nga pat Nga ong: *'Long kiba bha ia lade shuwa ban leh ki kam babha.'* Ynda haba kata ka jingim bathymmai bad babha ka la sdang, ki kam babha kin sa shu bud hi nadien.

U dei tang u bieit uba ong ba u dieng uba sei ki soh kiba kthang da kaba iai-seisoh man ka snem ha kaba khadduh un sa sei ki soh–thiang. Ha ka jingshisha u dieng soh–kthang u lah ban sei ki soh thiang tang lada la krap ha u da u tnat na u dieng soh–thiang, kumta ba ka jor bad jingim bathymmai na u dieng soh–thiang kin par sha u dieng soh-kthang bad ka jinglong-kthang bamynshuwa jong u kan sa jah noh. Kane ka dei kein kata kaba ngi khot ka jingthaw bathymmai. Kumta ruh u nongpop u lah eh ban kwah ban leh ia kaba dei, pynban kaba mih na kata ka jingleh jong u ka shu long hi tang ka pop; hynrei lada bad haba u kylla-kaba-mut bad da ka jingngeit la krap ia Nga ha u, u briew batymmen ha u u iap, bad u u kylla long u briew uba thymmai. Te na kane ka jingim bathymmai kaba sei thied na ka jingpynim, ki kam babha ki shu mih hi kum u soh, bad une u soh u iaineh bymjukut.

10. Don shibun bah kiba la mad da lą ki jong ki jingshem ba ka jinglong babha kaba don ha u briew hi na la ka jinglong-tynrai kam lah ban ai ka jingsuk bashisha jong ka dohnud, lymne kam lah ruh ban ai ha u ka jingsngewskhem ia ka jingpynim lane ka jingim bymjukut. Uto u samla uba la wan sha Nga ba u da wad ia ka jingim bymjukut u long ka nuksa ia kane ka jingshisha. Ka jingpyrkhat jong u ha kaba sdang shaphang jong Nga ka long kaba bakla, kumba ka long ruh ka jong kito ki 'riewstad-pyrthei bad ki nongbud jong ki ha kine ki sngi. U la tharai ba Nga ruh Nga long kum uwei na kito ki nonghikai kiba, kum ki jingtep ba la niad pynlieh, bad kiba ha ka jingim jong ki ym don ka jingbha bashisha kaba wat tang kat i phngit ruh. Namarkata Nga la kylli ia u, '*Balei me khot babha ia nga? Ym don uba bha hynrei tang U Blei.*' Hynrei um shym la lah ban iohi ha Nga kum U Nongai ia ka jingbha bad ka jingim; bad haba Nga la pyrshang ban pynlong ia u u lok jong Nga bad ban pynlong ia u u briew uba bha da shisha, bad ban ai ha u ia ka jingim, u la noh ian da kaba sngewsih bad u la iehnoh ia Nga. Ka jingim jong u la kumno kumno, ka pynpaw shai kdar ia kawei kaei kaei, bad kata ka long, ba ka jingsumar jong u ia ki hukum baroh bad ka jinglong babha jong u kam shym pynhun ia u lymne kam shym ai ha u ka jingsngewskhem ia ka jingim bymjukut. Lada ki kam babha jong u ki la ai jingsuk ia u un nym da la wan ban kylli na Nga, lane haba u la wan un nym da la phet noh kumto ha ka jingsngewsih, hynrei, da kaba ngeit ia ki ktien jong Nga, un jin da la leit phai ha ka jingkmen.

Ym slem hadien kata uwei pat u samla, u Paul, u la ithuh ia Nga bad ia ka jingkwah ka dohnud jong u la pyndap bad ka jingsngewhun. Ha ka jaka ba un phet noh ha ka jingkhuslai bad jingbuhkhoh u la kheinduh ia kiei kiei baroh ba u don u da niew synrum ia ki, bad u la bud ia Nga (*Phil. 3:6-15*). Kumta ruh uwei uwei baroh uba wai noh kaba shaniah ha la ka jong ka hok jong u bad u bud ia Nga un ioh diang na Nga ia ka jingsuk bashisha bad ia ka jingim bymjukut.

LYNNONG III

Ka Jingduwai

BYNTA I

U Synran:- Teng teng kane ka jingkylli ka ju mih, *'Haba U Blei U tip bha ia ki jingdonkam jong ngi, bad U tip ruh ban pyndap ia ki ha ka rukom kaba bha tam, ym tang ia ki briew kiba bha hynrei ia kiba bymman ruh, te balei ngi dang dei ban duwai pat ha U? La ki jingdonkam jong ngi ki long kiba dei ia kane ka jingim doh ne ia ka jingim bakynja-mynsiem, hato ngi lah da ki jingduwai jong ngi ban pynkylla ia ka mon jong U Blei?'*

U Kynrad:- 1. Kito kiba kylli kum kane ka jingkylli ki pynpaw ia lade ba kim tip eiei ruh ka jingduwai ka dei kaei. Kim shym la im ka jingim baduwai, lymda kumta kin jin da la tip ba ka jingduwai ha U Blei kam dei ka jingpan khrong. Ka jingduwai kam mut ka jingpyrshang ban ioh na U Blei ia kiei kiei kiba ngi donkam ha kane ka jingim. Ka jingduwai ka long ka jingialeh ban bat ia U Blei hi, U Nongthaw bad U Nongpynlong jong ka jingim, bad haba ngi la iohbat ia U Uba long ka thymmei jong ka jingim, bad haba ngi la rung ruh ha ka jingiasyllok bad U, te ka jingim hi baroh kawei ka long ka jong ngi bad lem bad U ngin ioh baroh kata ka ban pynlong ia ka jingim kaba janai. Ia ki bymman, U Blei, namar ka jingieit jong U ia ki, U ai ia kaba ki donkam ha ka jingim jong ki ha kane ka pyrthei, hynrei ia ki jingdonkam bakynja-mynsiem tang ban pynpaw ruh Um pynpaw ha ki, namar ba kim don ka jingim bakynja-mynsiem.

Wat lada U Blei Un theh ia ki jingkyrkhu bakynja-mynsiem ha ki kin ym lah hi ban shemphang ia ki. Hynrei ha kito kiba ngeit U ai ki jingkyrkhu met bad mynsiem, khamtam eh ki jingkyrkhu bakynja-mynsiem, bad ka jingmih na kata ka long ba shen shen kine kim da kham kheindor shuh ia ki jingkyrkhu bakynja-doh, hynrei ki pynneh ia la ka jingieit ha kiei kiei ki bym lah ban iohi

bad kiba kynja-mynsiem. Ngim lah ban *pynkylla* ia ka mon U Blei hynrei u briew jong ka jingduwai u lah ban shem ia ka mon U Blei kaba iadei shaphang jong u hi shimet. Namar ha ki briew kiba kum kine U Blei U pynpaw ia Lade ha ki bynta barieh jong ka dohnud, bad U iaisah ha ki bad ynda haba la pynpaw ba ki jingthmu basbun jong U baroh ki long na ka bynta ka jingbha jong ki hi, te ki jingartatien bad ki jingeh baroh kiba ki don ki jah noh jar junom.

2. Ka Jingduwai ka long, kumba ka dei hi ban long, ka jingpyrsad U Mynsiem Bakhuid, bad U Blei kumta U theh noh ia U Mynsiem Bakhuid jong U ha ka jingim jong ki 'riewduwai ba kumta ki kylla long '*ki mynsiem baim*' (*Jenesis 2:7; Ioan. 20:22)*. Kin ym iap shuh, namar U Mynsiem Bakhuid U rung lyngba ka jingduwai ha ki tor bakynja-mynsiem jong ki, bad U pyndap ia ki mynsiem jong ki da ka jingkoit jingkhiah, ka bor bad ka jingim bymjukut.

U Blei, Uba long ka jingieit, U la theh iar bukbuk ha ki briew baroh ia kiei kiei baroh ba ki donkam na ka bynta ki met bad ki mynsiem jong ki, hynrei namar ba U Blei U tyrwa ha baroh ban shu aiei khlem siewdor ia ka jingpynim bad ia U Mynsiem Bakhuid jong U, ki briew kim niewkor ia ki. Hynrei ka jingduwai ka hikai ia kiba ngeit baroh ba ngi dei ban niewkor ia ki, namar ki long kiba donkam kum ka lyer bad ka um, ka jingshit bad ka jingshai, naba khlem ma-ki ym lah ban im. U Blei U khreh bad U pyndap ei kyrhai ia kiei kiei kiba dei ia ki mynsiem jong ngi, hynrei ki briew ki niewsting katta katta ia ki kat haduh ba kim sngewdonkam satia ban ainguh ia la U Nongthaw namar jong ki; haba ha kawei pat ka liang, ki jingaiei jong U ia ka ksiar, ka rupa bad ki mawkordor ia kiba ym ju lah ban shem kynrei bad ia kiba da kaba eh ruh lah ban ioh ia ki, pynban ia kine ki niew kordor eh, la ki la tip ba da kine kiei kiei ia ka jingthngan bad jingsliang jong ka met ym lah ban pynjah, lymne kim lah ban pynhun ruh ia ki jingthrang jong ka dohnud. Da kaba kum kane ka jingbieit ki 'riewpyrthei ki niew ia kiei kiei kiba kynja-mynsiem, hynrei ha u 'riew-duwai la ai ka jingstad bashisha bad ka jingim bymjukut.

3. Kane ka pyrthei ka long kum ka duriaw bah bajlan ha kaba ki briew ki ngam bad ki jyllop, hynrei ki dohkha bad kiwei pat ki mrad duriaw ki im suk kynjai ha ki um bajylliew tam jong ka duriaw, namar teng teng ki kiew sha ka sla-um bad, haba ki ang ia la ki shyntur, ki ring mynsiem ia ka lyer bad da kata ki lah ban im ban sah ha ki jingjylliew kiba katno katno ruh. Kumta ruh kita kiba kynting ia lade sha jrong sha U Blei da ka jingduwai bajarjar ki ring mynsiem ia U Mynsiem baai jingim jong U Blei hi bad ki shem wat ha kane ka pyrthei hi ruh ka jingim bad ka jakarieh.

4. La ki dohkha ka duriaw bah ki pynlut la ka jingim ha ka um mluh (*ka um ha ki duriaw bah ka long kaba kthang mluh bad ym ju lah ban dih ia ka*), pynban ki pat kim kylla long kiba kthang mluh, namar ba ki don ka jingim ha ki; kumta ruh u briew jong ka jingduwai la u dei ban im ha kane ka pyrthei ba la byrsieh da ka pop, pynban u lait na ka jingbit tngit bad jingpynthohbria jong ka pop, namar da ka bor jong ka jingduwai ia ka jingim jong u la ri kyndong.

5 Kumba ia ka um mluh na ka duriaw la kjit bad la ring sha jrong da ka jingshit ka sngi, bad suki suki ka kylla lyoh ha suinbneng, bad, hadien kata pat haba la pynkylla ia uta u lyoh sha ka um khuid bashngiam, ka hap pat kum u slap halor ka khyndew (*ka um mluh haba ka kiew sha jrong kum u lyoh khyndew ka iehnoh shadien ia ka mluh bad ka jingkthang jong ka*), kumta ruh haba ki jingmut jingpyrkhat bad jingangnud jong u 'riew-duwai ki kiew sha jrong kum u lyoh uba mih na ka mynsiem, ki kjat-sngi jong U Sngi ka Hok ki pynkhuid ia ki na ki jingbit tngit ka pop baroh, bad ki jingduwai jong u ki long kum u lyoh bakhraw uba wan hiar na suinbneng kum u 'lapbah jingkyrkhu, u da wallam ka jingtngen bad jingpynthymmai bor ia kiba bun ha ka pyrthei.

6. Kumba ka han ne ka radha ki pynlut ia la ka jingim ha kaba jngi ha um, pynban ynda haba ki her ki thapniang jong ki

ki rkhiang rawraw, kumta ruh ki 'riew-duwai ki im ki sah ha kane ka pyrthei, hynrei haba ka por jong ki ka la poi ba ki dei ban her noh sha jrong, shisyndon ki her bak bad ki jngi sha lyndet jong kane ka pyrthei ba la pyntngit da ka pop bad khlem jingthohbria thohtngit eiei ki poi sha la ka iing jong ka jingshongthiat bymjukut.

7. Ka jhaij ne ka lieng, haba kam don jingduna eiei, ka dei ban per halor ka sla um, hynrei lada ka um ka rung hapoh jong ka ka long ka bym bit bad kaba mynsaw ruh. Kumta ruh ia u briew ban im ban sah ha kane ka pyrthei ka long kaba dei bad kaba bha ruh na ka bynta jong u ia lade shimet bad ruh na ka bynta kiwei de, namar, haba u pynper ia lade u lah ban iarap ia kiwei ban ia-poi ryngkat bad u sha ka jakarieh jong ka jingim. Hynrei lada ailad ia ka pyrthei ban ioh rung bad ioh jaka ha ka dohnud jong u ka mut ka jingiap bad ka jingjot. Namarkata u briew jong ka jingduwai u iai-sumar bad tyngkai kyndong ia la ka dohnud na ka bynta jong Uta Uba la thaw ia ka ban long ka Templ jong U hi, bad kumta la ha kane ka pyrthei ne ha kata ka ban sa wan, u shong u thiah lyngngai ha ka jingsuk ba lait na ki jingma baroh.

8. Ngi iatip baroh ba khlem ka um ngin ym lah ban im; hynrei lada ngi ngop hapoh jong ka ngin jyllop bad ngin iap. Haba ka dei ia ngi ban pyndonkam ia ka um bad ban dih ruh ia ka, ngi dei ban sumar ba ngin ym hap bad ngam shapoh jong ka. Namarkata ia ka pyrthei bad ia kiei kiei kiba kynja-pyrthei ngi dei ban pyndonkam da kaba husiar bha, namar khlem ma-ki ka jingim ha kane ka pyrthei kan iakynduh ym tang ia ki jingeh hynrei ngin ym lah hi ruh ban im. Dei namar kane ka daw ba U Blei U la thaw ia ka pyrthei ba ki briew kin ioh ban pyndonkam ia ka, hynrei kam dei pat ia ki briew ban ngam jyllop ia lade ha ka, namar haba ka long kumta ka jingpyrsad mynsiem jong ka jingduwai ka sangeh bad ki ki iap.

9. Lada la sangeh noh ban im ka jingim jong ka jingduwai, ka jingim mynsiem ka sdang ban tlot bad ka swai, te kito kiei kiei

ki jong ka pyrthei ia kiba la thmu ba kin long kiba myntoi bad kiba iarap ia u briew ki kylla long noh kiba pynmynsaw bad kiba pynjot. Ka sngi da ka jingshai bad ka jingshit jong ka ka pynlong ia ki jhur ki jhep ban im bad khie lung, bad ha kajuh ka por ka pyntyrkhong bad pyniap ia ki. Ka lyer ruh ka ai jingim bad jingkhlain ia ki kynja baim baroh, hynrei ma-ka hi ka long pat ka daw kaba pynpyut ia ki. Namarkata, *"Sharai bad Duwai."*

10. Ngi dei ban im ha kane ka pyrthei ha kata ka rukom ba la ngi don *ha* ka ngim long *ki jong* ka, kumta te kiei kiei ki jong kane ka pyrthei ha ka jaka ba kin long kiba pynmynsaw ia ngi kin long kiba donkam bad kin iarap ia ka jingsan jong ka jingim bakynjamynsiem; bad kata ka lah ban long tang lada ka mynsiem ka iaipynphai ia la ka khmat sha U Sngi jong ka Hok. Kumta ka ju jia teng teng ba ha ki jaka ba dap da ka jakhlia bad da ka synrum ka synrah, ki syntiew baiwbih ki mih bad ki plung bad ka jingsieng jingiwbih na ki ka pynduh ia ka jingiwtung jong ka jaka. Kine ki syntiew, haba ki phai khmat sha ka sngi, ki ioh na ka ka jingshai bad ka jingshit, bad kata ka jakhlia ha ka jaka ba kan pynsniew ia ki ka aisboh pynban bad ka iarap ia ki ban khie-im bad plung. Kumta ruh, long u briew ka jingduwai — haba u duwai u pynphai ia la ka dohnud sha Nga, bad u ioh na Nga ka jingshai bad ka jingsyaid mynsiem, ba kumta hapdeng ka iwtung jong kane ka pyrthei bapop bad bajakhlia ka jingsieng jingiwbih jong ka jingim bathymmai bad bakhuid jong u ka pyndonburom ia Nga, bad ki mih hapoh jong u ym tang ki jingsieng jingiwbih baengewthiang, hynrei ki soh ruh ki ban iaisah sha ki bymjukut bymjukut.

BYNTA II

1. Haba ong ka donkam ban duwai kam mut ban ong ba khlem da duwai U Blei Un ym ai eiei ruh ia ngi lane Un ym tipshaphang ki jingdonkam jong ngi, hynrei ka jingduwai ka don

kane kawei ka jingmyntoi kaba khraw, ba ha ka lyer jong ka jingduwai, ka mynsiem ka ang rynghong ban pdiang ia U Nongai jong ki jingkyrkhu hi kumjuh ruh ia kita ki jingkyrkhu kiba U kwah ban theh ha ka. Ha kane ka rukom ka la long ba ia U Mynsiem ym shym la theh bukbuk ha ki Apostol ha ka sngi kaba nyngkong, hynrei tad hadien shiphew sngi jong ka jingpynkhreh bakyrpang.

Lada yn ai ia ka jingkyrkhu ha u briew uba khlem ka jingpynkhreh kaba kyrpang ban pdiang ia ka, un ym nang ban niewkor bha lane ban pdiang ruh ia ka. Kum ka nuksa, u Saul u la ioh ia U Mynsiem Bakhuid bad ia ka jinglong-syiem khlem ka jingwad ban ioh ia ki, shen shen u la duh noh ia ki baroh ar namar u la mih na la iing ym ban wad ban ioh ia U Mynsiem Bakhuid hynrei ban wad ia ki kada ba la jah jong u (*1 Sam. 9:3; 10:11; dk. 13-14; 31:4*).

2. Dei tang u 'riew-duwai shisha uba lah ban mane ia U Blei ha ka mynsiem bad ha kaba shisha; kiwei pat ki long kum u 'bat-iambait, ha ka por ba ki don hapoh iingmane haba la ktah ia ki da ki jingkren bad jinghikai bad da ka jingdon ryngkat jong U Mynsiem Bakhuid, kum ban ong noh, ki khynniuh bad pyndem ia la ki khlieh ki da leh shongkun da ka jingsngewkynduh, hynrei tang mar iawai ka jingiaseng, tang mih ruh ym pat lap ba mih napoh iingmane kata ka jingsngewkynduh jong ki ka jah noh bad ki long shynroin hi kumjuh kumba mynshuwa.

3. Lada ia u dieng ne u jingthung uba sei ki soh ne phuh syntiew, ngim sumar bha un tyrkhong bad un kylla dieng khlaw biang. Ha kajuh ka rukom, lada uba ngeit, da ka jingleh-bymsuidniew shaphang ka jingduwai bad ka jingim bakynja-mynsiem, bad um iaineh ha Nga, un hap noh na ka jinglong basuk ha kaba u don, bad da kaba u ngam pat sha ka jinglong bad ki lynti ka pop barim un jot noh.

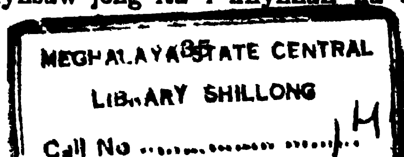
4. Haba ngi iohi ia ka puka ba ka ieng khlem khih harud jong ka pung ne ka nan, ngi lah ban tharai ba lehse na ka jingleh jong ka ka puson shaphang ka burom U Blei lane shaphang ka jingitynnad jong ka um. Hynrei em kam long kumta! Ka ieng khlem khih kumta da ki kynta, hynrei ha ka khyllipmat ba ka iohi ia ka jakoid ne ia i 'kharit ka kynrup thrait bad ka klun tylli ia ki. Kumta ruh ka long ka jingleh bad ka rukom jong kiba bun shaphang ka jingduwai bad ki jingpuson ba dei ia ka jingngeit niam. Haba ki shong ha ki rud jong ka duriaw-bah ka jingieit bad jingaiei U Blei, kim ju pyrkhat eiei ruh ia ka jingkhraw jong ka jingieit jong U, lane ia ka jinglong-Blei jong U kaba pynkhuid ia ki na ki pop bad kaba pynhun ia ka jingthngan jong ka mynsiem, hynrei ki im sngi tang kumno ban ioh ia kata kaba ki kwah, da kaba ki lah ban kham ngam shuh shuh ha ki jingsngewbha jong kane ka pyrthei ka ban jah noh shen. Ha kane ka rukom ki phaidien noh na ka umpohliew jong ka jingsuk bashisha, bad, da kaba pynngop ia lade ha ki jingsngewbha bajyllop jong kane ka pyrthei, ryngkat kum ma-ki ki iap bad ngim iohi shuh ia ki.

5. Baroh ar kine, ka um bad ka umphniang petrol, ki mih na ka ram-ew, bad haba peit ki iasyriem bha bad ki ialong kumjuh bym lah ban pyniapher ia ki; ha ka jingshisha ki long mar-iapyrshah ha ka jinglong bad jingtrei jong ki, namar kawei ka pynlip ia ka ding katba kawei pat ka pynklang ia ka. Kumta ruh ka pyrthei bad ki spah jong ka baroh, ka dohnud bad ka jingthrang jong ka ia U Blei ki long baroh ki jingpynlong jong U. Te ka jingmih na ka jingpyrshang ban pynhun ia ka dohnud da ka spah, ka nam bad ka burom jong kane ka pyrthei ka long thik kumba uwei u pyrshang ban pynlip ia ka ding da ka petrol, namar ka dohnud ka lah ban ioh jinghun tang ha Uta Uba la thaw ia ka bad Uba la buh ruh ha ka ia kata ka jingthrang ia U Blei (*Salm 42:1,2*). Namarkata ia uno uno uba wan ha Nga Ngan ai ha u na kata ka um baim kumta ba un ym sliang shuh lano lano ruh, hynrei kan long ha u ka pukri ka um kaba kyrsoi sha ka jingim bymjukut (*Ioan. 4:14*).

6. Ki briew ki pyrshang lehnohei ban shem jingsuk ha ka pyrthei bad ha kiei kiei ki jong ka pyrthei, namar da ka jingshem jong kiba bun ka pyni shai ba ia ka jingsuk bad ka jinghun bashisha ym lah ban shem ha ki. Kine ki long thik kum u khynnah uba ioh ia u piat bad uba sdang ban khohsnep ia u da ka jingkyrmen ban shem eiei hapoh jong u. Kumjuh kumba uno uno u shem ha ka synduk haba tang shu khyllied ia ka jingtap. Hynrei ka jingkyrmen jong une u khynnah ka shu long kaba sepei, namar um shem eiei ruh ha u piat wat la la khoh lut ia ki snep haduh bym sah eiei shuh, namar u piat u long tang ka jingshong syrtap jong ki snep hi. Bad la pynshisha ba kane ka pyrthei bad baroh kiba dei ki jong ka ki long tang ka jingthala jong ki jingthala (*Eklesiastis 12:8*), tad haduh ynda ki briew ki la shem ia ka umpohliew bashisha jong ka jingsuk (*Isaiah 55·1; Jeremaiah 2:13; Jingpyn. 22:17*).

7. Ka pyrthei ka long tang kum ka rngai. Bunsien ia ki nongleit jingleit ha ka ri-shyiap la ju shukor da ka jingiohi na jngai ia u shyiap baphyrnai kum ka pung-um ha ka jingshit kyrang jong ka sngi. Kumjuh ruh u nongwad ia ka jingshisha u rung sha ka pyrthei ban wad da ka jingkyrmen ban shem eiei ha ka ka ban pynthanda ia ka mynsiem basliang jong u, hynrei namar ba ka long tang ka rngai um shem eiei tang ka jingduh jingkyrmen, bad ka jingdukha mynsiem pynban. Ia ka um jong ka jingim ym lah ban shem ha ki pung ba thaw u briew; lane ha ki pipa kiba pdang, hynrei kito kiba wan sha Nga ha ka jingduwai da ka dohnud kaba khuid kin shem ia Nga, Uba long ka tyllong jong ka um baim, na kaba ki lah ban ioh ka jingsngewhun, ka jingpynshait bor, bad ka jingim bymjukut (*Isaiah 55:1; Jer. 2:13; Jingpyn. 22:17*).

8. Shsien kawei ka briew haba ka dang leit jingleit lyngba ka lynti khaplum ryngkat bad la i khum ha ki ksangkti jong ka, ita i khynnah haba i la iohi ia u syntiew uba phuh itynnad bha harud lynti, i la kynthih kynsan ban kheit ia u, hynrei namar ba ka long riat i la hap ngai-lyngai shapoh riat i da tyngkhuh la ka khlieh ha u maw bad i la iap ha shen. Ngi tip baroh ba ka jingsuk bad ka jinglait na ki jingmynsaw jong ita i khynnah ka don tang ha ka

shadem jong ka kmie jong i, bad ym dei ha kita ki syntiew khlaw kiba la long ka daw jong ka jingiap jong i. Kumta ruh ka long ia u bangeit uba ka jingim jong u kam long ka jingim jong ka jingduwai. Haba u iohi ia ki jingsngewbha bad jingpah bymneh jong ka pyrthei u klet noh ia ka jingieit bad jingsumar-sukher jong Nga kiba long kham khraw ban ia ka jingieit bad jingsumar-sukher jong ka kmie, bad haba u leh bymsuidniew ia ka dud bakynja-mynsiem ia kaba Nga Nga pynbkreh na ka bynta jong u, u rynsied noh na ki ksangkti jong Nga bad u kylla jot junom.

9. Ia ka dud na ka shadem jong ka kmie, U Blei U la pynkhreh phylla ha kata ka rukom ba i khyllung in ym lah ban ioh ia ka lymda i da ialeh shitom da lade hi ban kjit ia ka. Kumta ruh ki khun jong Nga ia kiba Nga kynthup hapoh la ka shadem kin ym lah ban ioh, khlem da wad, ia ka dud bakynja-mynsiem kaba lah ban ai jingim ia ki mynsiem jong ki. Bad kumba ia i khyllung ba dang shu kha ngoid ym da donkam ban da hikai ia i, hynrei i la tip hi, da ka jingai sap jong U Blei, nangno bad kumno ban ioh la ka bam, kumta ruh kito ia kiba la kha na U Mynsiem ki tip da ka sap bakynja-mynsiem, bad ym da ki jingstad bakynja-pyrthei, kumno ban duwai bad ban ioh na Nga, Uba long ka Kmie bakynja-mynsiem jong ki, ia ka dud jong ka jingim bymjukut.

10. Nga la bsuh ha ka jinglong-tynrai jong u briew ia ka jingthngan bad ka jingsliang khnang ba un ym pyrkhat thala bad sngewdap sngewbiang da kaba tharai Blei ia lade, hynrei ba man la ka sngi yn ioh pynkynmaw ia u ia ki jingdonkam jong u, bad ba un sngewthuh ba ia ka jingim jong u la teh lang bad ka jingim bad ka jingdon jong Uwei pat Uba la thaw ia u. Ha kane ka rukom haba u sngewthuh ia la ki jong ki jingduna bad ia la ki jong ki jingdonkam, un iaisah ha Nga bad ma-Nga ha u, bad kumta te un ahem barabor ha Nga ia ka jingsuk bad ka jingkmen.

BYNTA III

1. Ban duwai ka mut kaba iai-iakren bad Nga, bad kumta u bangeit da kaba u iai–iasyllok bad Nga bad iaisah ha Nga un ioh long kum Nga. Don u kynja khniang uba bam bad uba im da ki phlang bad ki sla kiba jyrngam, bad une u kylla long thik kum ki bi ha ka rong ka rup. Kumjuh ruh ka dngiem kaba im hapdeng u thah bad ka ior ha ki jaka khriat ha ki tduh jong ka pyrthei ka rong u shniuh ka met jong ka ka long kaba lieh kum ka ior, bad u 'la-bam-briew jong ka ri Bengal u thoh khyrwang da ki rong ki rup kum ki khah hapdeng kiba u im. Kumta ruh kan long ia kito, kiba da ka jingduwai ki iaisah ha ka jingiasyllok bad Nga ki ioh bynta, lem bad ki 'riewkhuid bad ki angel ruh, ia ka jinglong jong Nga, bad namar ba la thaw ia ki ha ka dur jong Nga kin long kum ma–Nga.

2. Mynba tang shipor nga la shim lem ia u Petros, U Jakob bad u Ioannis ban iasyllok lang bad Nga halor u Lum, nga la pyni ha ki tang katto katne na ka burom jong Nga, bad napdeng barob ki 'riewkhuid jong ka bneng tang ar ngut, u Moses bad u Elias, ki la paw ha ki; pynban kata ka jingiohi jong ki kaba tang shiphang ia ka burom bakynja-bneng ka la shoh ia ki haduh katta katta katba ki la iakwah ban thaw lai tylli ki iing–trep halor uta u lum, bad ban shongsah noh hangta (*Math. 17:1-5*). Katno kaba phylla, te, kan long ka jingsuk jong kito kiba iaisah ha Nga, ryngkat bad ki 'riewkhuid bad ki angel bym lah niew shuh kin rung shapoh ka bneng kaba ki angnud ban ioh ia ka, bad kin iaioh bynta lem bad Nga ia ka burom badap biang jong Nga ka bym sep noh, lymne kaba kahdum kum ka syrngiew kaba shat da ka jingkylla (*Ioan. 17:24; Jakob 1:17*). U 'riewduwai un ym long weibriew lano lano ruh, hynrei un iaisah ha Nga lem bad ki 'riewkhuid jong Nga junom-la-junom (*Math. 28:20; Sekh. 3:7-8*).

3. Kam long kaba eh ban synshar bad pyntrei kam ia ki mrad khlaw, ia ka leilieh, ia ka 'eriong, ia ka jingshai bad ia kiwei kiwei de ki bor jong ka mariang; hynrei ban jop bad ban pyndem

ia ka pyrthei, ia u Soitan bad ia ka 'ma-nga' bad ki hajar ki jingkwahbrai jong ka, ka long da shisha kaei kaei kaba da donkam than eh. Dei tang ha kito kiba im ka jingim jong ka jingduwai ba Nga aibor ban jop ia ki bor jong u bymman baroh *(Louk 10:17,20)*, kumta ba la ki im ha kane ka pyrthei ki iaisah ha Nga ha ki jaka-bneng *(Eph. 2:6)*, bad u Soitan haba u long ha tbian bad ma-ki ha jrong um lah shuh ban ktah ia ki namar ki iaisah junom bad Nga kiba lalait phar na ki jingma khlem jingtieng bad jingkhynniuh.

Wat la ki briew ki la lah ban pyndem bad pyndonkam ia ki bor jong ka mariang, kim pat lah ban her sha palat ka hawhaw ha kaba ym don lyer shuh, katba u briew jong ka jingduwai pat, haba u la jop thiaw ia u Soitan bad ia ka 'ma-nga' jong u, u lah ban her laitluid khlem jingpynwit shaduh ki jaka-bneng bymjukut hi.

4. Kumba u ngap u lum ia ka umthiang na ki syntiew bad u pynkylla ngap ia ka khlem da pynduh ia ka rong bad ka jingiwbih jong ki, kumta ruh u 'riewduwai u lum ia ka jingsuk bad ia kaba bha na ki jingthaw U Blei baroh khlem da pynsniew pynjot eiei ia ki. Kumba ki ngap ki lum ia ka ngap na ki syntiew bun jait kiba phuh ha ki jaka baroh bad ki pynlang ia ka ha ka rew, kumta ruh u 'riewduwai u lum ia ki jingpyrkhat bathiang na man la ki bynta baiapher jong ka jingpynlong, bad da ka jingiasyllok bad la u jong U Nongthaw u pynlang ha ka dohnud jong u hi ia ka ngap jong ka jingshisha; bad hapdeng ka jingsuk baneh ha ki por baroh bad ha ki jaka baroh, u mad da ka jingkmen ia ka ngap bathiang jong U Blei.

5. Mynta hi ka long ka por kaba biang eh ban pynlang bad ban thep ha ki khulpi jong ki dohnud jong ngi ia ka umphniang bakhuid jong U Mynsiem Bakhuid, kumba kito ki san ngut ki 'theisotti kiba stad ki la leh *(Math. 25:1-13)*; lymda kumta kum kito kiwei pat san ngut kiba bieit ngin ym ioh eiei hynrei tang ka jingbabe bad jingdukha mynsiem suda. Mynta hi ruh ngi dei ban lum ia ka manna na ka bynta ka Sabbaton kaba shisha, lymda kumta yn ym iehnoh eiei shuh na ka bynta jong ngi hynrei tang ka

khuslai bad ka kordit suda (*Eksod. 16:15,27*). '*Duwai, namarkata ba ka jingphet iap noh jong phi kan ym long myntlang*', kata ha ki por ka jingjynjar bakhraw lane ha ki sngi bakhadduh, '*lane ha ka sngi Sabbaton*', kaba long kata ka jingsynshar shihajar snem jong ka jingshongthait bymjukut, namar kaba kum kata ka khen kan ym jia shuh sa shisien (*Math. 24:20*).

6. Kumba ka jinglong ka suin-bneng (*climate*) ha ki jaka baiapher jong ka pyrthei kum ka jingshit ka jingkhriat, ka ktah ban pynkylla ia ka dur, ka rong, bad ka rukom jingsan jong ki jingthung jingtep, kumta ruh kito kiba iaineh ha ka jingiasyllok bad Nga bad kiba im ha ka lyer jong kane ka jingiasyllok ki san ha ka jinglong bakynja-mynsiem kumba ka paw ha ka jingmlien, ha ka dur ka khmat bad ha ka jinglong jong ki kaba man la ka sngi; bad haba ki la loit noh ia u briew batymmen la pynkylla ia ki sha ka dur jong Nga hi kaba donburom bad ka bym pyut noh.

Da ki shympriahkti jong Nga Nga la thoh halor ka khyndew ia ka jinglong-pop barieh jong kito kiba, haba ki khlem da pyrkhat ia la ka jinglong-tngit bad jakhlia bashapoh jong ki, ki la nud ban wallam ha khmat jong Nga ia ka briew ba la kem ha ka pop klim ban pynrem ia ka, bad kumta uwei hadien uwei pat ki la phet noh da ka jingsawkyrang bad ka jinglehrain. Kumjuh ruh da ka 'ti-kdew jong Nga Nga kdew ha kaba rieh jong ka dohnud jong ki shakri jong Nga, ia ki jingmong kiba ka pop ka la pynmong ia ki, bad haba ki kylla kaba-mut, da kajuh ka shympriahkti Nga pynkhiah ia ki; bad kumba u khynnah u ksoh na ka kti jong u kpa jong u ban btin ia u, kumta ruh Nga da la ka jong ka kti Nga btin ia kiba ngeit ha Nga lyngba ka surok jong ka jingim na kane ka pyrthei sha ka jingshong-neh jong ka jingsuk bymjukut (*Ioan. 14:2,3*).

7. Bun bunsien ki briew ki duwai ha U Kpa ha ka kyrteng jong Nga, hynrei kim iaineh satia ha Nga, kata, ki nam ia ka kyrteng jong Nga tang da ki rmiang shyntur jong ki, hynrei ym da ki dohnud bad ki jingim jong ki. Dei na kata ka daw

ba kim iohpdiang ia kata kaba ki duwai. Hynrei lada Nga Nga iaisah ha ki bad ma-ki ha Nga, te ia kaei kaei ruh ba ki pan na U Kpa jong Nga ki iohpdiang, namar dei tang ha kaba kum kane ka jinglong ba ki lah ban pan kat kum ka jingialam jong U Mynsiem Bakhuid. U Mynsiem Bakhuid U pynpaw ha ki kaei ka ban pyndonburom ia U Kpa bad ka ban long kaba bha tam ia ki bad ia kiwei ruh. Lymda kumta ki ruh kin ioh ka jubab kumba uwei u samla uba runar u la ioh na u lyngskor uba u kpa jong u u la shakri da ka jingshlur bad ka burom bakhraw. Une u samla u la leit ai dorkhas ha u lyngskor ha ka kyrteng u kpa jong u da ka jingkyrpad ban ioh jingtrei eiei, hynrei u lyngskor u la kdew sha ka jingim bad ki jingmlien basniew jong u, bad u da ong artat, '*wat uan kyrpad eiei na nga ha ka kyrteng u kpa jong me, hynrei khie leit shuwa ban im katkum ka nuksa ba u kpa jong me u la ai ha me. Ai ba ki kam babha bad ka nam badonburom jong u kin don ym tang ha ki rmiang-shyntur jong me, hynrei ai kin da ngam ruh shaduh shapoh ka jingim jong me hi, tang da kumta te ngan ai ia kaba me pan.*'

8. Don ka jingiapher kaba khraw hapdeng kito kiba mane bad iaroh ia Nga tang da ki rmiang-shyntur bad kito kiba leh kumta naduh la ka dohnud. Kum ka nuksa, Uta uba mane ha ka jingshisha u iaiduwai na ka bynta uwei pat ba yn ioh pynpeit ia ki khmat jong u bad ba un pdiang ia ka jingshisha, katba uta pat uba mane ia nga tang da ka rmiang shyntur da ka jingshun jingpihuin u duwai pyrshah ia u nongmane bashisha jong Nga ba yn shoh matlah ia u. Ha kaba kut dei tang ki jingduwai jong u nongmane uba shisha kiba kiew soit sha U Blei namar ki iadei bad ka mon jong U, bad uta uba la long shisien tang u arsap u la iohdiang ia ka jingimat bakynja-mynsiem. Bad da ka dohnud badap jingkmen une u briew u la kylla long u 'riewngeit uba shisha bad u para uba sngur jinglong bad baiaineh jong u shakri bashisha jong Nga.

9. Ka jingduwai ka pynlah ia ki briew ban leh ia kiei kiei kiba ki shem ka bym lah long ban leh da kino kino kiwei pat ki lad, bad

lyngba ka jingduwai ki briew ki la mad ia kiei kiei kiba phylla jong ka jingim kiba, ym tang ba ki long pyrshah ia ki ain ka mariang bad ia ka jingstad jong ka pyrthei, hynrei ia kiba la niew hi ruh da ka kum kiei kiei ki bym lah long shuh sha lyndet ka bor jong ka. Ki 'riewstad pyrthei kim shemphang bad kim pdiang ba ia Uta Uba la thaw bad Uba la buh beit buh ryntih ia ka jingpynlong hi bad Uba la thaw ruh ki ain na ka bynta jong ki, ym lah ban setkut hapoh ka jingker jong ki ain jong U hi. Ia ki lynti jong U Nongthaw-Ain Ba-ha-khlieh tam ym lah ban iit bad ban batai ia ki, namar ka mon bad ka jingthmu bymjukut jong U ka long ban pynwan tang ka jingkyrkhu bad ka jingroi jingman halor ki jingthaw jong U baroh, bad ka daw balei ba u briew uba kynja-doh um lah ban shemphang ia kane ka jingshisha ka long namar ba da kaba kynja-mynsiem ba bishar ia kiei kiei kiba kynja-mynsiem (*1 Kor. 2:14*).

Ka kambah kaba khraw tam na ki kambah baroh ka long kata ka jingkha thymmai ia u briew, bad uno uno uba la mad ia kane ka kambah ha la ka jong ka jingim, kiwei pat ki kambah ki long kiba jem ia u ban shemphang bad ban sngewthuh. Ha ki ri khriat kynrei eh ban iohi ia ki jingkieng-thah. Ha ka por ba ka jingkhriat ka jur bha, ka sla um jong ka wah ka kylla u thah uba rben bad uba eh haduh ba ki briew ki lah ban jam sha shiliang wah da kaba suk khlem jingmynsaw nalor kine ki jingkieng-thah katba ka um pat jong kata ka wah ka tuid napoh kumba ju tuid hi. Hynrei lada uno uno un iathuh ha ki briew kiba shong ha ki ri shit ba don ka jingkieng kaba kum kane, shisyndon kin ong ba kata baroh ka long ba bym lah long bad ka long pyrshah ia ka ain ka mariang hi. Kajuh ka jingiapher bakhraw ka don hapdeng kito kiba la ioh ia ka jingkha-arsien bad kiba da ka jingduwai ki ri khop ia la ka jong ka jingim bakynja-mynsiem, bad kito kiba im ka jingim bakynja-pyrthei bad kiba pynleit jingmut tang sha ka spah pyrthei bad ki bym tip eiei ruh em shaphang ka jingim jong ka mynsiem.

10. Uta uba da ka jingduwai u kwah ban ioh na U Blei ia ka jingkyrkhu jong ka jingim bakynja-mynsiem u dei ban shu ngeit bad kohnguh khlem jingiasaidnia. Uto u briew uba la wan sha

Nga bad ka kti ba la iap, haba Nga la hukum ia u ban kner ia ka kti jong u, shisyndon u la kohnguh bad ka kti jong u ka la kylla bha-kum kato kawei pat (*Math. 12:10-13*). Hynrei tharai lada ha ka-jaka ba un kohnguh shisyndon ia kaba Nga ong u pyrshang pynban ban iasaid bad Nga bad un ong, '*Kumno nga lah ban kner ia la ka kti kaba la iap? Lada nga la lah ban leh kumta te ban lei ngan da wan pynshitom sha Me? To pynkoit shuwa ia ka, te kumta ngan sa lah ban kner kumba me ong.*' Kane baroh ka long kaba dei bad kaba shongnia ruh, hynrei ka kti jong u kan nym kylla bha pat.

Uta uba duwai u dei ban ngeit bad kohnguh, bad ai un kner sha Nga ia la ki kti ba la noh kyriap ha ka jingduwai, te ka long ka kam jong Nga ban ai ha u ia ka jingim bakynja-mynsiem, bad kat kum ka jingdonkam jong u kumta ruh yn ai ha u (*Math. 21:22*).

LYNNONG IV

Ka Jingshakri

BYNTA I

U Synran: Ko kynrad, kaei ka jingmut bashisha jong ka jingshakri? Hato ka long ba ngi dei ban shakri ia U Nongthaw jong ngi bad nangta ia ki jingthaw jong U na ka bynta jong U? Hato ka jingiarap na u briew, uba long taug u khniang, ka long kaba dondor eiei ha khmat U Blei, lane, hato U Blei U donkam ia ka jingiarap u briew ha kaba ri bad sumar ia ki jingthaw bad jingpynlong jong U?

U Kynrad: Ka Jingshakri ka mut ka jingtrei-kam jong ka jingim bakynja-mynsiem bad kaba shu mih kyrsoi hi na ka jingieit. U Blei, Uba long ka Jingieit, khlem thait U trei ha kaba sumar sukher ia la ki jong ki jingthaw, bad ka jingkwah jong U ka long ba ki jingthaw jong U baroh, khamtam eh u briew, ia uba U la

thaw ha ka dur bad ka jingsyriem jong U hi, um dei ban long uba shong jaipdeh. Ha kaba sumar sukher ia la ki jingthaw U Blei Um donkam ia ka jingiarap jongno jongno ruh, namar U la thaw ia ki ha kata ka rukom ba khlem ka jingiarap jong U hi kin ym lah ban im, bad dei ma-U ruh U ba la pyndap pynbiang ia kiei kiei baroh kiba donkam ban pynhun ia ka jingkwah jong ki. Ka jingmyntoi kaba khraw ha ka jingshakri bashisha ia kiwei pat ka long ba ka iarap ia uta hi uba shakri kumta — kumba ka la jia ia phi hi shisien ha Tibet. Mynba phi la don ha ka jingsheptieng ia ka jingiap namar ka jingkhriat kaba jur palat, phi la iohi ia uwei u briew ba la tap da ka ior ha tmier jong ka jingiap Phi la khyllie bad kyntiew ia u ha la ki tyrpeng ban bah ia u. Kane ka jingseibor jong phi ban bah ia u rangbah briew ka la pynshit phak ia ka met jong phi, kat haduh ba kata ka jingshit ka la par sha ka met jong u ruh, bad kumta ma-phi bad ma-u baroh arngut phi la ia lait im lang. Kumta phi iohi ba ha kaba phi pyrshang ban pyllait im ia u, phi la pyllait im ruh ia lade. Kane kein ka long ka jingkut bashisha jong ka jingshakri. Ym don uno uno ruh uba lah ban im marwei ha kane ka pyrthei bad ba yn khang noh na u ia ka jingiarap jong kiwei pat. Lada uno uno u la ioh jingiarap eiei na kiwei bad u bym mon pat ban iarap lem ia kiwei katba shong ka bor jong u, uba kum uta u haram um donhok eiei ruh em ban khmihlynti jingiarap nano nano ruh.

2. Lada ha ka jingshakri ia U Blei bad ia la ki parabriew uno uno u dang tyngkai ia ki buit ki bor baroh kiba U Blei U la ai ha u, uta un ym lah ban ioh na U Blei ia kata ka jingiarap kaba tang U Blei hi U lah ban ai. Hynrei shisien ba u briew u la leh ia la ka kamram kaba dei ka jong u, U Blei Un sa iarap ban pynjanai ia ka. Kum ka nuksa: kaba khyllie ia u mawkhang na ka jingtep u Lasaros ka long ka kam jong u briew, bad kam long kaba donkam ia U Blei ban sei ia la ka bor ban leh ia kata; hynrei shisien ba ki briew ki la khyllie noh ia u mawkhang na ka jingtep, hangta te U Blei, kata ma-Nga hi, Ngan sa leh ia kata kaba long sha palat ka bor bad ka buit u briew, namar Nga ai jingim ia kiba iap, wat hadien jong kata ruh dang don shuh ka kam ia u briew ban leh — kaba law bad loit ia ki jain spain metiap na u Lasaros kumta ba u lah ban long uba-lait phar na ki jingkhum jingteh baroh (*Joan. 11:39, 41,44*).

Kumta ruh ka long ia kito kiba la iap ha ka pop. Ka long ka kamram jong ki synran jong Nga ban khyllie bad pyntyllun ia ki mawkhang jong ki jingpynwit bad jingeh baroh, hynrei ban ai ia ka jingim ka long ka kam jong Nga. Ka ju jia ruh bunsien, ba don wat na kito kiba la ioh ia ka jingim bakynja–mynsiem kiba shu dangsah hi ha ki jingkhum jingteh jong ki jingmlien basniew kiba rim bad ki lok kiba thala. Ka long ka kamram jong ki khun jong Nga ban hikai bad ban ialam ia ki ban lait phar na kita baroh, bad ha kaba ai ia ka jingshakri kaba kum kane ki khun jong Nga ki dei ban long kiba peit-ngor met, bad mynsiem bad jingim.

3. La don uwei u syiem uba la pang ha tmier jong ka jingiap, bad haba un sa dkut mynsiem u la ong ia la u Myntri Rangbah uba la ju shakri hok ia u kumne: *'Ka ju long ka rukom jong nga ba haba ngan sa leit jingleit sha kano kano ka shnong barabor nga ju phah ia phi ha shuwa jong nga ban pynbna ha kita ki shnong ba kin pynkhreh ban pdiang ia nga. Mynta ngan sa leit sha ka ri kiba iap. Khie, namarkata, leit pyntip ia ki ba ngan sa wan shen sha ki.'* Uta u shakri bahok ha kaba nyngkong um sngewthuh aiu u kynrad jong u u mut, hynrei u tang shu iohkem ia ka jingmut jong u ba ka long ba u dei ban iap bad kumta ban leit ha shuwa jong u sha ka ri kiba iap, khlem jinglehtud ne jingsngew–artatien wat shisekhon ruh, u la sei ia la ka waitlam bad u la dung iap ia lade bad kumta u la leit rung sha ka ri kiba iap, hangta ban ap ia la u jong u kynrad. Kumta ka long ka kamram jong kito kiba shakri ia Nga, Uba long U Trai jong ka Jingim bad U Syiem jong ki syiem (*Ki Kam. 3·15; Jingpyn. 19:16*), ban leit ialap ia ka gospel jong ka jingpynim sha kito kiba la iap ha ka pop, bad ban long kiba la kloi ban pha ia la ka jingim hi na ka bynta jong Nga, Uba la wan sha ka pyrthei ban shahiap ba kin ioh jingpynim ma-ki bad Uban sa wan pat sa shisien (*Jingpyn. 2:10*).

4. Shisien u khun jong uwei u briew uba riewspah bad uba donburom u la phet na ka iing u kpa jong u, bad u la leit ialang lok bad ka kynhun jong ki nongtuh nonglute, bad tang hapdeng khyndiat por u la kylla long uba shlur bad uba runar kum ma-ki hi. U kpa jong u u la khot ia ki shakri bad u la hukum ia ki ban leit

sha uta u khun jong u ban ong ba lada un kylla-kaba-mut bad uh wan-phai pat u kpa un map phar ia u bad un pdiang sngewbha pat ia u sha la iing. Hynrei kita ki shakri, namar ka jingsheptieng ia ka lynti kaba ma lyngba ka lawbah lawsan bad ia kita ki nongtuh barunar, kim treh ban leit. Hangta u hynmen jong uta u samla uba ieit ia la u para kumjuh kumba u kpa u ieit, u la mih ban leit rah ia kata ka khubor jong ka jingmap na u kpa. Hynrei u tang shu rung hapoh khlaw shikynhun kita ki nonglute ki la kynrup bad ki la pynmynsaw jur ia u. Uta u para u long uwei napdeng jong kita ki nonglute, bad haba u la ithuh ia la u hynmen u la dap da ka jingpangnud bad jingkhuslai kaba jur. Uta u hynmen u la kyrda iaiap ban ai ia kata ka khubor jong ka jingmap ha la u para, bad hadien kata u la ong ha la u para shuwa ba un iap: '*Ko hep baieit ka jingthmu jong ka jingim jong nga bad ka kamram jong ka jingieit jong nga ia phi ka la dep.*' Mar iakut kane ka jingkren u dkut mynsiem artat. Kane ka jingaiti u hynmen ia la ka jingim na ka bynta jong u ka la ngam jylliew ha ka jingpyrkhat jong une u para uba runar kat haduh ba u la leit phai noh sha la iing sha la u kpa da ka jingkylla-kaba-mut bad ka jingsngewsih kthang kaba jur, bad naduh kata hi ka sngi u la im ka jingim kaba thymmai pat. Hato te, kam long kaba dei ia ki synran jong Nga ban pha bad aiti noh ia la ka jingim khnang ba ki lah ban leit rah ia ka khubor babha jong ka jingisynei sha la ki para kiba la iaid sakma bad ba la jot ha ka pop, kumjuh kumba Nga Nga la aiti ia la ka jingim ba baroh kin iohim?

5. Ki synran jong Nga ki long kum ka mluh ha ka pyrthei (*Math. 5:13*). Lada ki sohkhaw mluh kim um noh ka mluh kan ym lah ban pynmih jingmad kaba pynbang. Kumta ruh ka dei ban long ia ki synran jong Nga. Lada kim mon ban um noh ha ka ding jong ka jingieit bad jong U Mynsiem Bakhuid bad ban long ka jingknia baim, kin ym lah ban ai ha kawei ruh ka mynsiem ia kata ka jingim bakynja-mynsiem bad bakynja-bneng da kaba lah ban pynim ia ki. Kin ym long kham bha ban ia ka tnga u Lot kaba la kylla paia mawmluh (*Jenesis 19:26*). Hynrei kumba Nga Nga la pisa jur bad ka syep kaba jaw kum ka snam kaba lang ha Getsemani (*Louk 22:44*), bad ha ka diengphna Nga la aiti noh ia la ka jingim

ban pynim ia ki jingim jong ki briew, namar ia ka jingim dei ban siewspah da ka jingim, kumta ruh ia phi la khot ba phin aiti noh ia la ka jingim, ba kumta phi lah ban pynioh ha kiwei ia ka jingim bakynja-mynsiem bad ban pyllait ia ki na ka jingiap.

6. Ia uwei u nongpyniap briew, ha ka jaka ban phasi la phah ia u sha thma, bad ha thma u la ialeh da ka jingshlur bad jingkhein duh ia lade na ka bynta la u syiem bad la ka ri, bad la u la mynsaw jur shibun u la wanphai pat u nongjop. Ynda la wai ka thma la wallam pat ia u sha ka kashari, hangta ba yn bishar bad rai kat kum ka ain namar ka kam pyniap briew. U Syiem ynda haba u la iohi ha ka met jong u ia ki dak mong jong ka thma, u la map bad u la pyndam noh ia ka rai ban phasi ia u, bad ym tang ba u la map ia u na kata ka kam runar hynrei u la ai khusnam bad u la kyntiew ia u sha ka kam kaba donburom. Kumta ruh kito kiba ieng ha ka liang jong Nga bad kiba ialeh ia ka thma pyrshah ia u Soitan da ka jingshlur bad jingkheinduh ia lade na ka bynta ban pynim ia la ki para, kynthei bad shynrang, ym tang ba kin ioh na Nga ka jingmap ia ki pop jong ki, hynrei ha ka hima U Blei Ngan ai ha ki ia ka pansngiat ka burom bad ka hok ban shongkhet ryngkat bad Nga (*Jakob 5:20; Jingpyn. 3:21*).

7. Kumba ia u narkor ring um la pynkhuid da ka um kabatuid lyngba jong u, kumta ruh, ia kito kiba da U Mynsiem Bakhuid ki leit rah sha kiwei pat ia ka Um ka Jingim, yn ri khuid bad yn iai-pynkhuid ia ki da Uta Ujuh hi U Mynsiem, bad kin ioh long ki nongioh-pateng ia ka hima U Blei.

8. Ka lad kaba bha tam ia u 'riewngeit ban long uba bit ban pdiang ia U Mynsiem Bakhuid bad uba bit na ka bynta ka kam, ka long ba u dei ban long uba kohnguh shisyndon ia ka ktien sawa na Bneng bad katba lah synei, ban sdang noh ban trei. Ka long ka bym myntoi bad lehnohei ia u briew uba kwah ban long u nongjngi uba stad lada u shu hun tang da kaba u la ioh ki jingbatai bad jingbthah kumno ban jngi, lymda u ryngkoh shapoh um bad hangta

da lade hi ban ksaid da kaba patied bad pynkhih ia la ki kti ki kjat, bad lymda man la ka sngi u iai-pyrshang hikai jngi nyngkong ha bajyndong bad hadien kata sha ba kham jylliew. Tang da kumne u lah ban long u nongjngi uba stad pakka bha. Kumjuh ruh khnang ba uno uno un nang kumno ban pynim ia ki mynsiem jong kito kiba la ngam ha ki pung-ktieh-ahor jong ka pop, ka lad kaba bha tam ia u ka long ban rung sha ka skul bakynja-Blei da ka jing-iai-shakri marmet, kaba long ka jingiasoh bad kaba iai-im ryngkat bad Nga (*Ki Kam. 4:13*).

9. Don bun ki Khristan kiba kynran noh na ka kam shakri da ka jingtieng kaba mih na ka jingsngew ba kim long kiba bit, bad ki klet noh ba dei ka jingkhlain bad ka jingaiei jong Nga kiba aibor ha ka jingtlot (*2 Kor. 12:9*). Ki long kum kito kiba dang shu lah koit na ka jingpang kaba jur kiba, la ki la koit na la ka jingpang ki shu dang bam dang dih hi da ki jingbam nongpang, bad ki iaisah kiba tlot hi namar ba kim trei bad kim pynkhih ia la ka met. Kaba donkam ia ki 'riewngeit kiba tlot kum kine ka long ba ki dei ban buh ia la ka jong ka jingshaniah tang ha Nga, bad ban ieng joit ban mih shabar ban trei ia ka kam ban pynim ia ki nongpop na ka jingjot bymjukut.

BYNTA II

1. Ka Jingieit ka long u maw-phrang da uba lah ban phrang khnang ban shem bad iohi ia ka jingshisha jong ka jingshisha hi bad da kane ki briew baroh kin ioh tip ba phi long ki synran jong Nga (*Ioan. 13:35*). Nga pyndonkam ruh ia ka waitlam ka hok, kumta ba shisienpeit don ki ban pyrkhat ba, kum u Solomon hyndai, Nga mut ban rai pynkut ia la ka kam khlem jingisynei (*1 Ki Syiem. 3:16-28*), hynrei ka jingthmu jong Nga, kum ka jong u hi, ka long ban buh ia u maw-phrang jong ka jingieit da uba lah ban pynpaw ia ka jingshisha, bad ban pyni ba phi phi long ki khun jong Uta U Blei jong ka Jingieit Uba la aiti noh ia la ka jong ka jingim khnang ban pynim ia phi. Phi dei te namarkata ban iaineh ha kata ka

jingieit bad ban shakri iwei-ia-iwei pat, bad lada donkam, ban aiti noh ia la ka jong ka jingim ha kaba shakri ia kiwei, kumba Nga ruh Nga la aiti noh ia la ka jong ka jingim na ka bynta jong phi. Te namar ba Nga Nga im phi ruh phin iohim (*Ioan. 14:19*).

2. Lada phi long ki synran jong Nga te da shisha ka jing-shakri jong ka jingieit da kaba phi shakri kan seisoh shibun (*Ioan. 15:8*). Bad lada ki briew ki kren sniew ia phi bad ki kynnoh bein laiphew jait ia phi, duwai na ka bynta jong ki, bad ha ka jaka ban kynnoh bein kylliang ia ki ai kin mad pynban ia u soh bathiang jong ka jingieit jong phi.

Ki khynnah, haba ki iohi ia u soh thiang halor u dieng, ki kawang ia u da u maw, bad uta dieng khlem jingkhnium eiei, ha ka jaka ba un pynhap da ki maw, u pynhap pynban hapdeng jong ki da u soh bathiang jong u. Namar u dieng um don maw ban kawang kylliang, hynrei tang kata kaba U Blei U la ai ha u, u ai khlem jingud ne jingkhnium. Wat ju diaw bad noh mynsiem haba kiwei ki leh ne ki krenbein ia phi, namar kata hi ka jingshisha ba kiwei ki krenbein ia phi ka long ka sakhi kaba shai kdar ba ka jingim jong phi ka long ka jingim kaba seisoh. La ki kren ne ki leh ia phi kumne namar ka jingbishni bad jingpihuin, pynban da kata hi phin pynpaw ia ka burom jong U Kpa jong phi Uba ha bneng. Hynrei wat leit tharai ba U Blei U long Uba kwah burom eh, lane ba don eiei kaba duna ha ka burom jong U ia kaba u briew u lah ban pyndap. Em! kam long kumta! Ka jingthmu jong ka jingieit jong U ka long ban kyntiew ia u briew uba long tang u jingthaw uba poh, na ka jinglong pop sha kaba u la ngam, bad ban rah ia u sha jrong sha ka burom jong U hi ha bneng. Kumta phi iohi ba U Blei Um shim ka burom sha lade hynrei U ai ha u briew kein da kaba sait bad pynkhuid ia u, bad dei ha kane kein ba ia ka jingmaian bad ka jingkhraw jong ka jingieit jong U la pynpaw.

3. Ia kito kiba da ka jingtrei shitom jong ki ki la lah ban pynphai ia kiba bun na ka pop bad ban shem ia ka hok ha Nga,

Ngan ai ha ki ka burom da kaba ki lah shuwa ban phyrnai kum ki khlur, bad haba la pynjanai ia ki kin sa tyngshain kum ka sngi hi ha ka hima U Kpa jong ki. Ki khlur ki ngen bad ki jah noh ruh ha ka jingpaw jong U Sngi ka Hok, hynrei ka jingkwah jong U Kpa jong Nga ka long ba ia ki khun jong U yn ioh pynjanai kum ma-U hi, bad kin tyngshain ryngkat lem bad U ha ka burom bymjukut, da kaba lehkmen junom ha ka jingieit jong U ka bym don pud bad kaba bymjukut.

4. Ki don ki kynja jingthaw barit kiba kham poh shibun eh ban ia u briew, kum ki niang-ba-ding kiba bah ki jingshai barit ha ka met jong ki, bad ki kynja kynbat khlaw ha ki lum Mangkashang kiba da ka jingphyrnai lam stem ka rong jong ki ki pynshai ia ka khlaw katba ki kot la i bor. Don ruh kumjuh ki kynja 'kha-rit ha ki jingjylliew jong ki duriaw-bah kiba don kum kine ki ding ha ka met jong ki, kine ki pynshai ia kiwei pat ki para-dohkha ha ka jingiaid jong ki, bad ha kajuh ka por ki iarap ruh ia ki ban kiar na ki nongshun jong ki. Lada kine ki jingthaw barit ki long kiba larkam katta da ki ding barit jong ki, katno tam ki khun jong Nga ki dei ban pynshai kumta ia ka jingshai jong ki ha ka pyrthei (*Math. 5:14*) bad ban long kiba la kloi ban aiti noh ia la ka jingim khnang ba da ka jingshai Blei kaba ki la ioh ki lah ban pynshai bad ban ialam sha ka jingshisha ia kiwei pat kiba namar ka jingdum ki lah ban hap hapoh ka tyrsim jong u Soitan.

5. Lada kim pyndonkam ia kine ki bor bakynja-bneng ha ka jingshakri ia U Blei bad ia ki jingthaw jong U don ka jingma ba ki lah ban duh noh shisyndon ia ki. Kaba kum kane ka la jia ia ki jait dohkha kiba im hapoh ki krem badum ngain ngain shathie shapoh duriaw, bad kumjuh ruh ia kito ki pukir kiba namar ba ki la shong slem slem eh ha kaba dum ki la duh noh ia ka bor ki khmat jong ki bad ki matlah. Kumjuh ruh kata ka sim heh, ka Ostrits namar ba kam ju pyndonkam ia la ki thapniang ban her, ki thapniang jong ka ki duh noh ia ka bor her jong ki. To sumar bha te, namarkata, ban ym leh bymsuidniew ia kano kano ka jingaiei lane ka 'talent' kaba U Blei U la ibit ban pynkhamti ha phi, hynrei pyndonkam hok ia ka kumta ba phi

lah ban iaioh bynta ha ka jingkmen bad ka burom jong U Kynrad jong phi (*Math. 25:14-30*).

6. Teng teng haba don kano kano ka kam kaba khraw jong ka jingshakri ba dei ban leh, kaba pynwan ia ka jingpynim bad ka jingkyrkhu ia kiba bun, Nga ju jied na ka bynta la ka jong ka jingthmu ia kito kiba bieit ki bym dondor eiei ha khmat ka pyrthei, namar kine kim ju sngewsarong ia la ka jong ka bor bad jingtbit, hynrei da kaba buh tylli lut khoit ia la ka jong ka jingshaniah ha Nga, ba da kaba niew ia la i jinglah barit kum i bym dondor eiei, ki ai lut ia baroh kaba ki don bad kaba ki long sha ka kam jong Nga na ka bynta ka jingpynim ia ki briew (*1 Kor. 1:26-30*). Kum ka nuksa: phi kynmaw ba haba Nga la bsa ha ka ri khlaw ia ki san hajar ki briew tang da ki san tylli ki kpu bad ar tylli ki dohkha rit, Ngam shym la leh ia kato ka kambah lyngba ki synran jong Nga, namar ki ki la dap da ka jingartatien bad jingshaiong bad ki da kwah ban phah noh kumto ia u paidbah bapli (*Ioan.6:9*). U shakri jong Nga ha kato ka khen dei uto u khynnah ia uba nga la pynkoit na ka jingpang-bhur. Haba u la koit la pyndap ia u da ka jingthrang bajur ban iohsngew ia ki ktien jong Nga, bad kumta u la kut jingmut ban bud ia Nga. Ka kmie jong u la ka duk ka la pynsong jasong ia u da khyndiat ki kpu barli bad ar tylli ki khasdieh, katba un dap bam ha ka jingleit lynti jong u haduh ar ne lai sngi, bad haba u la iohsngew ba ki synran ki iakhuslai nangno yn ioh jingbam ia uta u paidbah, une u khynnah basngur mynsiem shisyndon u la wallam baroh kaba u don bad u la buh ia la ka jasong ha ki kjat jong ki synran. La la don hapdeng uta u paidbah shibun kiba riewspah kiba la rah ki jingbam kiba kham bha, kum ki ruti ba la kyllan makhon bad kiwei kiwei, hynrei ki kim kloi ban ai. Kumta ka la long ba da kine ki kpu barli bad ki ar tylli ki dohkha jong une u khynnah, da ka jingkyrkhu jong Nga, la lah ban ai bam ia uta u paidbah babun da ka jingbam kaba bang tam.

7. Don shibun ki bym don ka mynsiem sngewnguh kat haduh ba la phi theh katno katno ki jingkyrkhu ha ki wat da kaba leh kambah ruh na ka bynta ka jingbha jong ki, ki shu sah hi ki bym sngewhun bad ki bym sngewnguh. Ia kiba kum kita ki briew ym

ju lah ban pyndonkam na ka bynta ban shakri bad ban long ka jingkyrkhu ia kiwei, hynrei ki long kum uto u briew ia uba nga la pynkoit na ka jingpang khrew bym lah pynkoit shuh na kaba u la pang jin laiphew phra snem, uba ha ka jaka ba un sngewnguh ia Nga bad ngeit ha Nga pynban um shym pynshitom ia lade wat tang ban kynmaw ia ka kyrteng jong Nga ruh (*Ioan. 5:12-13*). Ka pyrthei kam lah ban khmihlynti jingkyrkhu na kiba kum kito ki briew; ka jingkyrkhu ka wan tang na kito kiba kum kata ka 'riewkynthei, ki la kloi ban ai lut ia baroh kaba ki don, wat ia la ka jong ka jingim hi (*Louk 21:2-4*).

8. Na ka bynta ka jingshakri bashisha bad ka jingpyndep hok ia la ka kamram ki shakri jong Nga ki dei ban long kiba la kloi ban aiti noh wat ia la ka jong ka jingim ruh — kum uto u shakri uba la iaineh skhem ha la ka jong ka kam ap pahara wat hapdeng ka jingkhriat bad jinghap ior bajur haduh ba un da iap khriat da–ieng, bad kum u mawbynna u ieng skhem ha la ka jong ka jaka khlem khih wat la ki paralok jong u kiba ia-ap lang ki la phet ban leit syaid ding. Ynda haba u syiem u la wan jngoh bad u la iohi ia u ba u ieng thik uba iaineh ha la ka kam haduh ka jingiap, u la law ia la ka pansngiat bad u la pynphong ia ka halor ka khlieh jong u shipor, u da ong artad '*Uba kum une u shakri bahok bad baiaineh u donhok ban ioh ia ka burom bad jingpyndonburom ban phong ia ka pansngiat jong nga. Ah! ban da u la im, ngan jin da la pynlong ia u u khlieh-duh ha ka hima jong nga!*' Kiba kum une ki dei ban long ki shakri jong Nga ha ka kam kaba Nga la pynkhamti ha ki; bad ia kito kiba pyndep hok ia la ka kamram da ka jingiaineh bad jingshlur Ngan ai ha ki ia ka pansngiat bym pyut noh jong ka jinglong–syiem bymjukut (*2 Tim. 4:4,5-8*).

9. Don ruh shibun kiwei pat kiba pynsule ia ka por bakordor ba la ai ha ki ban shakri ia Nga, hynrei wat la katta ruh ka lad ka dang don ia ki mynta ban khie joit na kaba iohthiah bad ban siew-spah da ka jingminot ia ka por ba dang sah ka jingim jong ki. Kiba kum kine ki briew ki long kum uta u nongsiat-sim uba, katba u dang iaid shang khlaw u la tam ia ki maw kiba itynnad narud jong kawei

ka wah. Khlem da tip eiei ia ka dor jong ki, u la shim iwei hadien iwei i maw bad da ka batur-jri jong u u la siat ia ki sim kiba dem halor jong u dieng uba don harud kata ka wah, bad kumta iwei-pa-iwei na kita ki maw ki la hap shapoh ka wah haduh ban da sah sa tang uwei. Ia une u la rah sha iing, bad katba u dang iaid lyngba ka jaka-iew uwei u nongkhaii mawkordor u la iohi ia uta u maw bad u la iathuh ia uta u briew uba bieit ba uta u maw dei u mawkordor uba shongdor da ki hajar tyngka. Ynda u la iohsngew ia kane uta u briew u la lyniar pait dohnud bad u la ong ha lade, *"Wow, ka apot ia nga! Ngam shym la tip ia ka dor jong kine ki maw, bad nga la pyndonkam ia ki ha kaba siat ia ki sim bad baroh ki la hap ha ka wah, toi katta nga la long u khun ka lak ka putit. La katta ruh donbok nga dang don sa une uwei, bad ngan dang lah hi ban ioh tyngka khyndiat na une."*

Kawei-pa-kawei ka sngi ha ka jingim jong phi ka long u mawkordor, bad wat la phi la pynsule ia kiba bun na ki sngi jong ka jingim jong phi ha kaba byrngia kai ia ki rongphong jong ka pyrthei, bad kiba la ngop bad jyllop shapoh ki jingjylliew jong ka mynnor, phi dei ban kyndit bynriew noh ban pyndonkam hok ia ki sngi bakordor eh jong ka jingim ba dang sah jong phi khnang ba phi lah ban lum bad kynshew ia ka spah bakynja-mynsiem jong phi. Pyndonkam ia ki ha ka jingshakri ia Nga, Uba la ai ia phi ia ka jingim bad ki jingkyrkhu jong ka baroh, bad da kaba phi pyndonkam ia ki ha kaba shakri ban pynim ia kiwei pat na ka pop bad ka jingiap, phin pynioh ha lade ka nong bakynja-bneng ka bym sep noh.

LYNNONG V

Ka Diengphna bad ka Jingmaian jong ki Jingshah Shitom

BYNTA I

U Synran: Ko Kynrad, kaei ka jingmut bad ka jingthmu jong ka diengphna bad balei ba ka pang shitom bad ka kordit ki don ha ka pyrthei?

U Kynrad: 1. Ka diengphna ka long u shabi ka bneng. Ha ka khyllipmat haba da ka jingbaptis ia Nga, Nga la shim ban bah ia ka diengphna halor la ki tyrpeng na ka bynta ki nongpop, ia ka bneng la plie; bad da kaba Nga bah ia kane ka diengphna ha ki laiphewlai snem jong ka jingim jong Nga ha kane ka pyrthei bad da kaba shah iap ruh halor jong ka, ia ka bneng, kaba, namar ka pop la khang khyrdep wat ha ki 'riewngeit ruh, la plie wang junom ha ki.

Te haba kiba ngeit ki shim bad ki bah ia la ka jong ka diengphna bad ki bud ia Nga, ki rung sha bneng hi lyngba jong Nga (Ioan 10:9), *bad ki sdang ban mad ia ka jingkmen jong ka jingsuk bymjukut ia kaba ka pyrthei kam lah ban sngewthuh—kam sngewthuh namar ia ka bneng la khang haba don ka jingbymngeit. Ka jingkyrmen bad ka jingsngewthuh kaba mih na ki jingeh kiba da mad da lade hi kin hikai ia u bymngeit ba ka jingkmen ka ju wan hadien ki jingshah shitom, hynrei kaba kum* kata *ka jingkmen kam long kaba neh. Hynrei ha ki khun jong Nga, Nga ai ka jingaram* ha *ka jingpang bad Nga ai ruh ha ki ka jingsngewkmen bad ka jingsuk kaba janai. Ia kito kiba da kaba kmen ki bah ia ka diengphna jong Nga la bah ia ki da ka hi, bad haba la iaikyrshan ia ki da kata ka diengphna ki ioh ban rung ha bneng ha kaba kut.*

2. Ka pang ka kordit ki mih na ka jinglong-tynrai basniew bad bamutlop jong u briew hi, kumba ka jingshit jingkyrang jong ki ri shit ki pynshitom ia kito kiba im ha ki ri khriat, bad ka jingkhriat bajur ka pynshitom ia kito kiba shong ha ki ri shit. Ka jingshit bad ka jingkhriat ka shong ha ka jingiadei jong ka pyrthei bad ka sngi. Kumta ruh u briew da kaba u pyniaid ia la ka jong ka mon laitluid u lah ban pynwan ha lade ia ka jingiadei ne jingiapyrshah bad U Blei, bad namar kumba ki ain Blei ki thew baroh ban pynioh ha u briew ia ka jingkoit jingkhiah bad jingsuk bakynja-mynsiem, kaei kaei kaba leit pyrshah ia ki ka pynwan tang ka jingpang jingkordit mynsiem. Te kumta, U Blei ha ka jaka ba Un weng bad pynduh noh ia kane ka jinglong ba iapyrshah ia ka mon jong U kaba don ha u briew, U pyndonkam ia ki khnang ban hikai ia u briew ba u dei ban sngewthuh ba ia kane ka pyrthei ym shym la thaw ba kan long ka iing lane jaka

shongneh jong u junom, hynrei ka ri nongwei bad ba u u long tang u sohshnong ha ka *(2 Kor. 5:1,2,6)*.

Kane ka pyrthei kå long tang ka jaka pynkhreh ia u na ka bynta kata ka iing bajanai bymjukut ha bneng, bad U Blei U shah ia ka jingpang, jingkordit, ka ud bad ka shitom ban don ha ka pyrthei khnang ban hikai ia u briew ba un long uba peitngor ha la ka mynsiem, ioh ba un long uba lyngkar bymsuidniew bad kumta un tuid noh na ka jingshisha bad ban jot noh ryngkat bad kane ka pyrthei bym neh bad bakylla. Ka jingthmu ka long ba u briew u dei ban don ka jingiai-iasyllok bad la u jong U Nongthaw bad, hadien ba u la lait na ka jingshitom bad ka kordit jong kane ka jingim ka ban kut noh, un ioh ban rung sha ka jingkmen bad jingsuk bymjukut jong U Blei ha bneng.

3. Ka kordit bad shitom ki long kiba kthang kum ka bih, hynrei ka long ka jingshisha ba teng teng ka dawai ban ialeh pyrshah ia ka bih ka long da ka bih hi. Dei na kane ka daw ba Nga ruh teng teng Nga pyndonkam ia ka jingkordit bad jingshitom kum ki dawai kthang khnang ban tei bad pynkhlain ia ka jingim bad ka bor bakynja-mynsiem jong ki 'riewngeit jong Nga. Shisien ba ki la ioh ka jingkhiah khran ha ka mynsiem, baroh ki jingshitom, jingpang bad ka kordit ki la wai noh. Ka jingpang jong ki briew jong Nga kam long ka jingkmen ia Nga, namar ka jingkwah jong Nga ka long tang ka jingmanbha bymjukut jong ki ha kiei kiei baroh met bad mynsiem *(Jingrwai Sngewsynei 3:31,33)*.

4. Kumta ka ju long bunsien ba hadien ka jingkhynniuh jumai ki umpohliew bashngiam ki ju kyrsoi ha ki ri shyiap bad jaka ryngkhiang haduh ba la pynlong ia ki ki jaka kiba seisoh, kumta ruh ha ki katto katne ki briew ka jingkhynniuh bad jinglynsher jong ki jingshitom, ka pang bad ka kordit ki pynkyrsoi hapoh ka dohnud jong u briew ia ki umpohliew barieh jong ka um baim, bad ha ka jaka jong ka jingud bad jingkhnium ki tuid na u ki wah bah jong ka jingsngewnguh bad jingkmen *(Salm 119:67,71)*.

5. Ka long kaba donkam eh ba i khyllung tang mar shu ia kha bloit sha kane ka pyrthei i dei ban iam ban lyniar, ban pynkhlain ia ka

bor ring bad pynhiar-mynsiem jong i, bad kumta ba ki tor jong i kin trei la ka kam; bad haba kumno-re-kumno i khyllung im iam dei ban thab ia i haduh ba in da iam bad lyniar. Ka long kumta ruh bad ka jingtrei jong ka jingieit bajanai. Teng teng Nga shah ia ki khun jong Nga ban iam bad lyniar namar ka jingban jinglynsher jong ka jingshitom bad ka kordit, khnang ba ka mynsiem jong ka jingduwai kan ioh trei kylluid bha ha ki tor ka jingim mynsiem jong ki, kumta ba ki lah ban ioh bor ioh mynsiem thymmai bad ban iaineh ha ka jingaiei jong Nga.

6. Ka diengphna ka long thik kum u 'lang-khud uba ka snep jong u ka long kaba kthang, hynrei ka dohmet shapoh ka long kaba shngiam bad kaba pynshait bor. Kumta ruh ka diengphna haba peit nabar kam don eiei ha ka ka jingitynnad bad jingbhabriew ban ikwah ia ka, hynrei ha uta uba da lade hi U bah ia ka da kaba kmen, la pynpaw ia ka jinglong bashisha jong ka, bad u shem ha ka ia ka jingthiang mynsiem kaba kordor tam eh.

7. Haba Nga la wan ban kup ia ka jinglong-briew, Nga la bah ia ka diengphna bashyrkhei na ka bynta ka jingpynim ia u briew — ym tang ha kito ki hynriew kynta jong ka jingshah-sahnarphna jong Nga, lane ym tang ha kito ki lai snem shiteng jong ka jingialap jong Nga, hynrei baroh kito ki laiphewlai snem-shiteng jong ka jingim jong Nga, khnang ba lah ban pyllait mraw ia u briew na ka jingkthang jong ka jingiap. Kumba ka long kaba pynshitom ia u briew uba leh khuid ban shong wat tang kyndiat por eh ha ka jaka kaba dap da ka jakhlia bad ka iwtung, kumta ruh kito kiba iaineh ha Nga ki shem ka long kaba shitom ban im hapdeng ki briew kiba sniew bad bajakhlia; bad dei na kane ka daw balei ba don ki 'riewblei bad ki 'riewduwai, haba la pynshitom ia ki da ka jingjakhlia bad jingtngit jong ka pop, ki iehnoh noh ia ka pyrthei bad ki leit ban im kum ki pukir ha ki khlaw bad ki krem ki kroh. To da pyrkhat bha kein ia kane: lada wat ki briew, kiba ma-ki hi kiba long ki nongpop, ki shem ba ka long kaba eh katta katta ban shah ia ka jingdon ka pop haduh ba kim lah shuh ban shah ban im hapdeng la ki parabriew, haduh ba ka pynlong ia ki ban iehnoh ia baroh katba ki don khlem jingkylladien-shuh

junom! Ah, haduh katno kein ka diengphna jong Nga ka long kaba pynshitom jur bad kaba pynpang ia Nga, ma-Nga hi Uba long ka Umpohliew jong ka Jingkhuid haba Nga dei ban im ban sah lynter palat laiphewlai snem hapdeng ki briew ia kiba la pyntngit pynjakhlia da ka pop. Ban sngewthuh ia kane bad ban ioh ka jingshemphang bajanai shaphang kane ka jingmaian ka long sha palat ka bor u briew ban pyrkhat, bad wat ki angel hi ruh ki ia kwah ban dem jngoh ia ka (*1 Pet. 1:12*). Namar shuwa ka jingpynlong ia ka pyrthei ki ki tip ba U Blei U long ka Jingieit, bad ka long ha ki ka jingphylla jong ki jingphylla ba ka jingieit U Blei ka khraw katta katta, kat haduh ba U dei ban da wan da lade ban kup ia ka jinglong-briew bad ban shah ia ka jingban khia jong ka diengphna bashyrkhei, khnang ban pynim pat ia la ki jong ki jingthaw bad ban ai pat ha ki ia ka jingim pymjukut.

8. Wat ha kane ka jingim hi ruh, Nga iabah lem ia ka diengphna jong kito kiba iaisah ha Nga, bad Nga rung ha pdeng ki jingshah shitom jong ki (*Ki Kam. 9:4*). La ki ki long tang ki jingthaw bad Nga Nga long U Nongthaw, pynban, kumba ka met bad ka mynsiem u briew, la ki long la ka jong, ki don ka jingiadei kaba jan katta katta katba lada iwei i dkhot met iba rit tam ha ka met i pang ne i btiar ka mynsiem ruh shisyndon ka sngew ia ka jingpang; kumta Nga Nga long ka jingim bad ka mynsiem jong ki khun jong Nga, bad ki pat ki long ka met bad ki dkhot jong Nga. Nga shim bynta lem ha man la ki jingpang, jingshitom bad jingsngewsih jong ki, bad ha ka por kaba biang Nga pynjem ia ki.

9. Namar ba Nga hi Nga la bah ia ka diengphna, Nga lah ban pynjem pynsting bad ban ri ban da na ki jingmynsaw bad jingma ia baroh kito kiba bah ia la ka diengphna wat haba ki dang iaid lyngba ki jingtynjuh bamehding. Nga la don lem bad kito ki lai ngut ki samla ha ka lawarding jong u Syiem Nebukhadnessar, kaba, la ka la kyrhuh da ka jingthang rhem bajur, kam shym la donbor eiei ban pynmynsaw ia ki (*Dan. 3:23-25; 1 Pet. 4:12-13*). Kumta ruh kito kiba da ka jingpynbaptis jong U Mynsiem Bakhuid ki la iohdiang

ia ka jingim bathymmai, ki jingtynjuh bamehding lane kino kino kiwei pat ki jingmynsaw kiba la ki jur katno katno ruh kin ym lah ban pynjynjar lane pynshitom ia ki namar ba ki iaisah ha Nga bad ma-Nga hi Nga ieng hapdeng jong ki bad Nga ri ia ki ha ka jingjaijai bad ka jingsuk bymjukut.

BYNTA II

1. Ha ka jingkhriat ba ngam shyieng jong ka tlang ki dieng ki ieng thynram khlem sla, bad ki i kumba ki la iap-ieng bym don jingim shuh ha ki, pynban tang shu wan ka pyrem ki sei ki sla kiba thymmai bad ki syntiew baitynnad ki phuh bad hadien kata mih sa ki soh. Kumta ka la long bad Nga ha ka jingshah sahnarphna bad jingmihpat jong Nga, bad kumta ruh ka long bad ki bangeit jong Nga kiba bah ia la ka jong ka diengphna (*2 Cor. 4:8-11; 6:4-10*). La la i kumba ia ki la pynlwet bad pyniap hapoh ka jingban khia jong ka diengphna ba ki bah, pynban ki dang lah hi ban sei ki syntiew baitynnad bad ki sohthiang ba dap da ka burom jong ka jingim bymjukut ka ban iaineh junom-la-junom.

2. Ha kaba krab ia u diengsoh bha ha u diengsoh khlaw, baroh ar ki mad ia ka jingnep jong ka tari bad baroh ar ki dei ban shah shitom lang khnang ba u diengsoh khlaw u lah ban sei ki sohthiang. Kumta, ruh, khnang ba lah ban thep hapoh ka jinglong-tynrai basniew jong u briew, namar ia ka jingim bakhuid bakynja-mynsiem jong u briew la aibih da ka pop — ka la long kaba donkam ba, nyngkong eh ma-Nga hi shuwa da Lade, bad hadien kata ki 'riewngeit ruh, ki dei ban shah ia ki jingpisa mynsiem bad jingjynjar jong ka diengphna, khnang ba ki lah hadien ban sei ki soh kiba bha bad kumta ba ia ka jingieit bakhraw U Blei lah ban pynpaw kyrhai ha ki junom.

3. Lada ha kane ka pyrthei ki briew ki pynshitom bein bad kynnoh bein ia phi, wat ai ba kane kan pynlyngngoh lane kan pynshitom jingmut ia phi, namar hangne kam dei ka jaka shongneh

jong phi, hynrei ka madan thma. Kordit ia phi lada ki briew jong ka pyrthei ki kren bha bad iaroh ia phi (*Louk 6:26*), namar kata hi kan sakhi ba phi ruh phi la iabud bad iaiaid lem bad ki ha ki lynti bad jingmlien kiba kyllain bad bajakhlia. Ka long pyrshah ia ka jinglong-tynrai bad ia ka jingsngew jong ki ban kren bha bad iaroh ia ki khun jong Nga, namar ka jingshai bad ka jingdum kim ju lah mynno mynno ban iaim lang. Ka jingsniew ia phi kan long kaba kham khraw lada tang ban shu da burom ki 'riewsniew jong ka pyrthei ki leh noh da khongpong ia ka jinglong-tynrai jong ki hi da kaba ki pyni ka jingleh bha bad jinglehieit bad kim pynshitom bein ia phi; namar da kaba ki leh kumta, ka lyer bakynja-pyrthei jong ki kan rung shapoh ka jinglong bakynja-mynsiem jong phi bad hangta kan trei bad kan pynwit ia ka jingiaid shaphrang jong ka jingim mynsiem jong phi.

Nalor kata ruh, ban buh ia la ka jingshaniah ha ka pyrthei lane ha ki briew bakynja-pyrthei ka mut ba phi tei ia la ka jong ka iing halor u shyiap, namar kumne kumne kin kyntiew rasong ia phi bad kumne kumne pat kin khynniat bad pynnoh khongpong ia phi sha ka riat bah riat san haduh ban ym shem syrngiew shuh ia phi — ka pyrthei bad ki jong ka ki long kumta, kim ju iaineh, ki iaikylla ha kiei kiei baroh. Mynba Nga la leit kiew sha Jerusalem ha ka Niam ka Jinglait, ki baroh da kawei ka ryndang ki la iapyrta jam 'Hosanna ! Hosanna!' (*Math. 21:9*), hynrei tang lai sngi hadien haba ki iohi ba kaei ba Nga la kren ka long pyrshah ia ka jingim bapop bad jingkhwan-lade jong ki, shisyndon ki la kylla jingmut noh bad ki la sdang ban pyrta pat, 'Sahnarphna ia U ! Sahnarphna ia U ! (*Louk 23:21*).

4. Lada da ka jingsngewthuh bakla ne kano kano ka daw, katto katne, lane wat baroh ruh, ki parangeit ki ieng pyrshah ia phi ki da pynsngewsih bad pynpang ia ka mynsiem jong phi, wat shim ia kata kum ka jingsniew bok; namar lada da ka hok bad ka jingiaineh bashisha hapoh ka jingialam jong U Mynsiem Bakhuid phi iaitrei ia la ka kamram kynmaw ba U Blei bad baroh u paid ka bneng hi ki don bad ki ieng ha ka liang jong phi.

Wat ju sngew duh jingkyrmen, namar ka por kam jngai shuh ba ia ki jingthmu babha bad ki jingpyrshang sngur mynsiem bad ia baroh ka jingieit ba khlem arsap jong phi yn sa pynpaw ha ka pyrthei baroh kawei, bad, ha khmat ki briew baroh, bad yn pynkup ia phi da ka burom namar ki jingtrei minot bad ka jingshakri baiaineh jong phi ha ka Kam U Kpa jong phi Uba ha bneng.

Nga ruh, na ka bynta ka jingpynim ei ia ki briew baroh, Nga la kheinduh lut ia kiei kiei baroh, bad ia Nga la kyntait bein da ki briew baroh, pynban ha kaba khadduh Nga la ioh pat ia kiei kiei baroh. Lymne wat sngewphylla lada ka pyrthei ka kyntait ia phi, namar ka la kyntait ia U Blei, ba kumta ha kane yn iohi ia phi ba phi long u khun bashisha jong U Kpa jong phi.

5. Wat leit tharai ba kito kiba im ha ka pahuh pahai bad kiba i kumba barabor ki long kiba jop bad ba roi ha ki kam pyrthei, ki long ki nongmane Blei bashisha, namar ha ka jingshisha, bunsien kim long kumta. Ka long kaba lah eh ba ka langbrot kan phet sakma na ka kynhun bad na u nongap-langbrot, bad ba kan shem hapdeng khlaw ia u 'lang jyrngam, hynrei baroh shilynter ka don ha ka jingma ba ka lah ban shah patar ha ki mraw khlaw, bad da shisha ha kaba kut kane kan long ka apot jong ka. Hynrei kito kiba iaineh hapoh ka jingker ryngkat bad la u jong u nongap-langbrot, la ki lah ban i kum kiba pang bad kiba tlot, ha ka jingshisha, ki long hapoh ka jingkhmih jong u nongap-langbrot bad ki lait na ki jingmynsaw baroh. Kane kein ka long ka jingiapher hapdeng kiba ngeit bad ki bymngeit.

6. Ka jingim jong uba ngeit bad ka jong u bymngeit ki i kumba ki iasyriem ha kaba sdang, hynrei ynda haba kaba kut jong ki ka poi, ki iapher ka bneng bad ka khyndew kumba iapher u bsein na u niang-rusom. U bsein, la katno katno sien u lah ban phler noh ia la ka sop, u shu iaisah hi u bsein, hynrei u niang-rusom haba u la mih noh na ka sop ba isaitmet jong u, u kylla long u jingthaw bathymmai ha ka dur jong ka thapbalieh bun rong kaba her kylleng

ka suin bad hapdeng ki syntiew. Kumta ruh u bangeit, haba u la bred not ia kane ka ruh ka met jong u, u rung sha ka jinglong mynsiem ba donburom bad junom junom u her kylleng sawdong ka bneng, katba u nongpop pat hadien ka jingiap u shu sah hi u nongpop ha ka dujok ding shyrkhei.

Katba u niang-rusom u dang don hapoh ka sop kaba khim, u don ha ka jingialeh bad jingiakseid kaba jur kumba halor ka diengphna hi, hynrei pynban kane hi ka jingeh bad jingialeh jong u ka aibor bad jingkhlain ia ki thapniang jong u, ban pynbit ia u na ka byntaka jingim ka ban sa wan, kata, kum ka thapbalieh bun rong. Kumta ruh ki khun jong Nga, katba ki dang don ha kane ka met, ki don ha ka jingialeh bad ka thma bakynja-mynsiem ki da apkhmih hirhir ia ka jingioh lait noh jong ki, hynrei da kaba ki bah ia ka diengphna Nga, Nga aibor ia ki, bad kumta ki long kiba la khreh lypa bad kiba bit ia kata ka jingim bymjukut ryngkat bad Nga (*Rom. 8:23*).

7. Hapdeng kane ka jingialeh bad ka thma bakynja-mynsiem, bad wat katba ki dang bah ia la ka jong ka diengphna, Nga ai ha ki ka jingsuk mynsiem baphylla, kumta ba ki lah ban ieng shlur ha la ka jingngeit khlem kyllon noh. Kum ka nuksa, haba ia u martyr ba iaineh jong Nga uba la shakri bad sakhi ia Nga ha ka ktien bad ka kam, ki nongshun ki la kem ia u bad ki la sahnarphna da khongpong ia u. Ha ka jinglong kaba kum kata ka jingsuk ka mynsiem jong u ka long kaba katta katta katba um iohsngew eiei ruh em ia ka jingpang bad jingjahburom kaba ki la leh ha u, bad haba u la phai sha ki nongpynshitom bein ia u u ong, *'Ka jingleh jong phi ia nga haduh katne kam shym pynshitom jingmut lane pyntieng eiei ruh ia nga, namar ngam lah ban khmihlynti eiei kaba pher na kane kum ha kane ka pyrthei ha kaba kiei kiei baroh ki iaid khongpong bad ym don eiei ruh kaba beit ha ka. Ma-phi kat kum ka jinglong-tynrai jong phi hi phi tharai ba phi la sahnarphna da khongpong ia nga, hynrei ha ka jingshisha nga ieng beit te. Kumjuh kumba phi thep ia ka it-dur da khongpong hapoh ka majik lynten hynrei ka lynten ka ai ka dur kaba beit, kumta ruh la ha khmat ka pyrthei la iohi kumba la sdien khongpong ia nga mynta, hynrei ha khmat U Blei*

bad ka bneng te nga ieng beit, bad nga iaroh ia U namar kane ka diengphna ba dap da ka burom.'

8. Ia kiba ngeit ka long teng teng kaba jem ban iap ki martyr na ka bynta ka Kyrteng jong Nga, hynrei Nga donkam ruh ki sakhi kiba *im* kiba lah ban aiti ia lade man la ka sngi kum ka jingknia baim na ka bynta ka jingpynim ia kiwei pat (*1 Kor. 15:31*). Ban iap ka long kaba suk, hynrei ban im ka long kaba eh, namar ba ka jingim jong u 'riewngeit uba shisha ka long ban iap man la ka sngi. Kito kiba la kloi kumne ban aiti noh ia la ki jingim na ka bynta jong Nga kin iaioh bynta lem na ka burom jong Nga bad kin shong ruh junom lem bad Nga ha ka jingkmen ba dap kyrhai.

9. Lada ka jingpang, da kordit, ka sngewsih bad ka khuslai ki ieng kum ki lyoh barben kat ban kah noh ia U Sngi jong ka Hok bad ban burieh ia U shipor na khmat jong phi, wat khih khuslai na ka dohnud jong phi namar shen shen kine ki lyoh jong ki jingjynjar kin hiar kum u 'lapbah jingdyrkhu halor jong phi bad U Sngi jong ka Hok Un mihpaw ha phi ban iai-tyngshain junom-la-junom khlem da pud (*Ioan. 16:20-22*).

LYNNONG VI

Ka bneng bad ka dujok

BYNTA I

U Synran:- Ko kynrad, ka bneng bad ka dujok ki dei kiei sha, bad hangno ki don?

U Kynrad:- 1. Ka bneng bad ka dujok ki long ki ar tylli ki jinglong ba mar iapyrshah ha ka pyrthei bakynja-mynsiem. Ki sdang ha ka dohnud jong u briew, bad dei ha kane ka pyrthei ba la seng ia ka nongrim jong ki. Kumba u briew um lah ban iohi ia la

ka jong ka mynsiem, kumta ruh um lah ban iohi ia kine ar ki jinglong ha ka mynsiem jong u. Hynrei u sngewthuh ia ka jingdon jong ki hapoh jong u, kumjuh kumba u sngew ia ka jingpang haba shoh ne thab ia u, bad kumba u sngew ia ka jingthiang haba u bam ia ka ngap. Ka jingmynsaw na ka jingshahshoh ka lah ban nang kham jur kat haduh ba ka jingpang ka la khraw palat, bad ha kaba khadduh ka kut ha ka jingiap bad jingpyut; katba ha kawei pat ka liang ka ngap kaba u bam ka lah ban aibor ia ki dkhot met ban pynkhlain ia u. Ha kata kajuh ka rukom ia ka jingpynpang lane jingpynshitom ia ka mynsiem jong u briew da ki kam pop jong u bad ruh ia ka jingkmen lane jingsuk kaba mih na ki kam babha jong u, lah ban iohi tang katto katne mar kumta kumta hi; hynrei ia ka bainong bashisha, la bha la sniew, un sa iohi bad shem kham bha ynda haba u la rung sha ka pyrthi bakynja–mynsiem shisha.

2. Ha kane ka pyrthei u briew um ju hun slem bad kaei kaei ba u don, hynrei tang shipor u ngiah noh ia ka bad u wad ia kaei kaei kawei pat kaba thymmai, kaba pher bad kaba phylla. Kane ka jinglong–tynrai kaba don hi ha u briew kan pyni shai ba kiei kiei kiba kylla bad kiba iaijah noh jong ka pyrthei kim ju lah ban pynhun ia u lano lano ruh, namar u donkam ia kaei kaei kaba iaineh bad ka bym kylla noh, bad kaba barabor kaba iadei bad ki jingkwah bad jingangnud jong u. Haba ha ka jingwad jong u u shem ia kane ka jingshisha ha Nga, baroh ka jingkwah jong u ia kaei kaei kaba thymmai ka dam noh. Ka daw jong kane ka long ba haba u briew u la ioh ia ka jingiasyllok bajanai bad ka jingsuk ba dap janai ha Nga, um ngiah shuh ban leh kmen ha ki, naba dei ia kaba kum kane kein ka jingsuk ba ka met bad ka mynsiem jong u ki donkam eh. Ha ka jingshisha, ka jingthrang ban ioh ia ka jingsuk bajanai ka long kaba ka mynsiem u briew ka wad bad ka donkam. Teng teng ka ju jia ba ka kynja jingsngew kmen lane jingsngew khuslai ka wan kyndit kyndit ha ka dohnud u briew khlem da poi pyrkhat lane khlem ka jingkwah jong u. Kine ki long ki jingkyrsoi kiba mih bad tuid na ka pyrthei bakynja-mynsiem, la ka jong ka bneng ne ka jong ka dujok. Kiba kum kine ki jingsngew ki ju wan bad iaiwan ha u briew man la ka teng, kawei kawei na kitei — ka jingsngew kmen lane ka jingsngew khuslai ka bat

ia u katba kum ka rukom im bad ka jingmlien bakynja-mynsiem jong u; bad da kaba u ai jaka ia kano kano na ki ha la ka jong ka dohnud, da kata hi u briew u pynskhem ia la ka jong ka jingjied hangno un shong ha bymjukut. Ha kane ka rukom kein ia ka nongrim jong ka bneng ne jong ka dujok la lah seng bad saindur ha ka dohnud jong u briew mynba u dang im ha kane ka pyrthei, bad kumta hadien ka jingiap ka mynsiem jong u ka rung sha kata hi ka jinglong kaba, katba u dang im ha kane ka pyrthei, ki jingkwah lane jingmlien jong u hi ki la pynkhreh lypa namar jong u.

3. Don kiba ong ba ka jingkwah ka long ka tynrai ne u thied jong ki jingpang bad jingkhuslai baroh, namarkata kam long kaba dei ia u briew ban kwah ia ka jingsuk ka bneng lane ia ka jingiasyllok bad U Blei, namar ki ong ba, ha ka jingpynim hi ka don ka bor ban pyniap lane pynduh noh ia baroh ka jingkwah jong u briew. Ban ong kumta ka long ka jingbieit kaba khraw; ka long hi kum ban ong ia u briew uba thynrang-um ba u dei ban pyniap ia kata ka jingthynrang jong u ha ka jaka ban ai um ia u ban dih, namar ka jingthynrang-um, kum kano kano kawei pat ka jingkwah, ka long hi ka bynta jong ka jingim. Kumta, ban pyniap noh ia ka jingkwah ne jingthynrang khlem da pynhun ia ki ka mut kaba pynduh noh ia ka jingim hi, bad kaba kum kane kam mut ka jingpynim hynrei ka jingiap. Haba ngi kren shaphang ka jingsliang ka mut ba ngi kren shaphang ka um, namar ia ka um la buh ba kan pynjah ia ka jingsliang, kumta ruh ka jingdon jong ka jingkwah ne jingsliang ha ka mynsiem u briew ka mut ka jingdon jong ka jingsuk bashisha ia ka mynsiem. Te haba ka mynsiem ka shem ia UTA Uba la thung ne buh hapoh jong ka ia kata ka jingsliang, ka ioh ka jinghun bad jingtngen kaba kham khraw shikaddei eh ban ia kaba u briew uba sliang um u ioh na ka um, bad ia kane ka jingpynhun ia ka jingsliang jong ka mynsiem la khot ka bneng.

4. Ki don shibun ha kane ka pyrthei kiba long kum uta u briew uba iap sliang um wat la u don halor ka lieng ba la ker kut ia u da ki um jong ka duriaw, namar ka um duriaw ka long kaba kthang

mluh bad ym lah ban dih ia ka bad kam lah hi ruh ban pynjah sliang lane ban pynim ia u briew. Kumta ruh ki don ki briew kiba shong hapdeng ka duriaw-bah, ka jong ka jingieit, hynrei pynban namar ba ka um basngur jong ka jingaiei jong U Blei ha ki ka kthang mluh namar ki im ha ka jingbymkohnguh bad ka pop jong ki, kumta ki iap tyrkhong da ka jingsliang. Hynrei ia kito kiba kylla-kaba-mut na la ki jong ki pop bad kiba phai sha Nga, ki umpohliew ka um baim ki ia kyrsoi na kata ka duriaw-bah jong ka jingieit U Blei, bad ki shem ha U, Uba la ieit ei ia ki, ka jingpynhun bad ka jingsuk bymjukut Ia kane ruh, la khot ka bneng.

5. Don bun ki briew kiba wat la ka jingieit bad jingshakri jong ki ia ka pyrthei ka la ngam jylliew bad shong tylli hapoh jong ki, pynban da ka nuksa jingim babha bad jingialap jong ki khun jong Nga ia ki dohnud jong ki la rah kynting sha bneng — ki da klet shipor ia kata ka pyrthei kaba ki ieit — hynrei kumne kumne ki hap arsut pat da ka bor-ring jong kata ka pyrthei — ki long kum ki maw ia kiba la kynting sha jrong bad ki hap biang sha tbian — kine ruh da ka jingringpah jong ka pyrthei ki tuid biang sha ka bad suki suki ki kut ha dujok. Hynrei lada u briew u pynphai ia la ka jong ka dohnud sha Nga da ka jingkylla-kaba-mut shisha, Nga Nga pynkhuid ia ka templ ka dohnud jong u da u dieng sympat ka jingieit, bad Nga pynlong ia ka ka jaka shong bakhuid kaba bit ia U Syiem ki syiem ban shong. Ka jingim kaba ha kane ka pyrthei ka long kum ka burom bad ka jingphuh jingphieng jong ki syiem kiba ngi lah ban iohi mynta ka sngi, hynrei lashai pat ki jah noh jar bad la tep ia ki hapoh ka dewmet jong ka khyndew. Hynrei kito kiba long ki khun jong ka hima U Blei da ka jingngeit ha Nga, kin ioh ki nam ki burom, ki khet bad ki pansngiat, bad kata ka hima jong ki, kaba long ka bneng hi, ka iaineh sha bymjukut bymjukut.

6. Ki 'riewsniew khnang ban myntoi ia lade ki ju tuh ia ki mar jong kiwei pat, bad dei na kane ka daw balei ba ki briew, bad babha bad basniew, ki khang tala ia la ki iing ki sem haba ki leit jingleit shabar. Kane ka jingkhang tala ia la ki iing ki sem, ia la ki

synduk, kan iailong kumta katba ki dohnud jong ki briew ki dang khang khyrdep ia lade na U Trai bad U Nongthaw Nongbuh jong ki. Hynrei, ynda haba ia ka tala jong ka dohnud la plie ia Uta Uba iai-ieng ha ka jingkhang bad Uba tied (*Jingpyn. 3:20*), ki briew kin kylla bha pat. Hangta te yn ym donkam shuh ba ki briew kin khyrwait tala ia la ki iing ki sem, namar ki briew, ha ka jaka ba kin iatuh ia ki mar ki mata jong ki parabriew bad kin ialeh ki kam sniew laiphew jait kin lah pynban ban iashakri iwei–ia–iwei pat ha ka jingieit. Haba ki briew ki ai ha U Blei ia kata kaba dei ka jong U kin ioh bynta lem na ka jingieit jong U, bad ha ka jingshakri parabriew kin iawad tang ia kaei kaei kaba bha suda. Ha kata ka rukom kin ioh leit bsut shapoh ka jingkmen bad jingsuk baphylla jong U; bad kane ka long ka bneng.

7. Mynba Nga la aiti noh ia la ka jong ka jingim halor ka diengphna na ka bynta ka pyrthei khnang ba Ngan ioh pyllait bad pynim ia ki nongpop na ka dujok, bad ban ialam ia ki ha ka lynti ka hok sha bneng, ar ngut ki nongkam–sniew, uwei sha kadiang bad uwei sha kamon jong Nga, ki la iap syngkat lang bad Nga ha kajuh ka por. Haba shu bishar nabar ikumba ngi baroh lai ngut ngi la iashah ia kajuh ka jingshahshitom, hynrei na ka liang bakynja–mynsiem ka don ka jingiapher kaba da khraw shisha. Uwei na ki u khyrdep pyrshah ia la ka dohnud na Nga bad u iap ka jingiap kaba khlem ka jingkylla–kaba–mut, hynrei uta uwei pat u la plie ia la ka dohnud ha Nga ha ka jingkylla–kaba–mut shisha, bad da ka jingiasyllok bad Nga u shem ia ka jingim, bad ha kata ki ka sngi u la ioh ban rung shapoh ka Paradais lem bad Nga (*Louk 23:39-43*). Kane ka paradais ka don ym tang sha lyndet jong ka jingtep, hynrei ka sdang ha ka dohnud jong ki briew mynta hi, la la burieh ia ka na ki khmat jong ka pyrthei (*Louk 17:21*). Uwei na ki martyr jong Nga u la don ha tmier jong ka jingiap hadien ba la shoh bad pynjynjar jur ia u da ki nongpynshitom bein jong u, hynrei la pyndap ia u da ka jingkmen bad jingsuk jong ka bneng kaba katta katta bad haba u la phai sha ki u ong; *"Ah! ban da nga lah ban plaid ia la ka dohnud ha phi, bad ban pyni ha phi ia ka jingsuk baphylla kaba nga don wat ha kane ka por hi, ka jingsuk kaba ka pyrthei kam lah ban ai lane ban shim noh, te phin sa ngeit ia ka jingshisha; hynrei ka long ka manna* ba la burieh *bym lah ban iohi ia ka."* Ynda u la iap kita ki

briew kiba bieit ki la ia iakhlaw ia u dohnud jong u, ki da kyrmen ban shem eiei kaba kordor ha u, hynrei eiei ruh kim shem. Balei? Namar ia ka jingshisha jong ka bneng lah tang ban mad bad kata ruh tang da kito kiba pdiang ia ka bad kiba shem ka jingkmen ha ka.

8. Ka kpoh jong ka Mari, ha kaba ha ka dur jong ka doh Nga la shong kyndiat bnai, kam long ka jaka ba-la-kyrkhu kyrpang kum ka dohnud jong uba ngeit ha kaba Nga iai-shong bad iai-sah ha ki por baroh bad Nga pynlong ia ka ka bneng hi (*Louk 9·27-28*).

9. Don bun bun ki briew kiba thrang ia ka bneng hynrei ki duh noh ia ka tang namar la ka jingleh bieit. Ki long kum uta u nongkhrong uba duk uba kwah eh ban long 'riewspah haduh ba baroh ki tyngka ki pisa ba u ioh na kaba khrong u tep lut hapoh iwei i kamra ha kyndong ka iing jong u, bad halor kata ka jaka kynshew spah jong u, u la shong jin haduh arphew-wei snem. Pynban une u la iap ha ka jinglong duk bakordit namar u la shah-shukor ha ka spah kaba u la tep bad halor kaba u la shong da ki bun snem. Namar ba u la shong bun snem tang shi jaka, la don ka jingsuba ba lehse u la lah ban don eiei kaba u la tep hangta. Kumta u rangbah nongsynshar jong kata ka shnong u la phah tih ia kata ka jaka shong jong u bad ki la shem shibun ka spah bad ki mar bakordor ba la tep hangta. Kine ki la poi sha ka iing jingkynshew jong u syiem. *"Hynrei kata ka ktien ka hajan eh ia me, ha ka shyntur jong me, bad ha ka dohnud jong me...* (Deut. 30:14).

10. Kito ki bym tip eiei shaphang ka jingim bakynja-mynsiem ki ong ba ka long ka bym lah ban mad ia ka jingsuk bashisha bad ia ka jingkmen bakynja-bneng ha kane ka pyrthei ba dap da ka ud bad ka kordit. Hynrei kito kiba la mad ia kane ka jingim bakynja-mynsiem ki tip ba, kumjuh kumba don hangne hangtai ki umpohliew umkhluit ha ki pyntha u thah bad ka ior ha ki ri khriat, kumta ruh hapdeng kane ka pyrthei ba dap da ka ud bad khuslai sat lah ban shem ia ki umpohliew ka jingsuk bneng ba ki tuid ha ki dohnud jong ki

'riewngeit, namar hangta ka ding barieh jong U Mynsiem Bakhuid ka rhem ha poh jong ki.

11. La u Blei U la thaw ia ki briew baroh na kawei bad kajuh ka snam bad la U la thaw ruh ia ki ha ka dur bad jingsyriem jong U hi, hynrei pynban U la thaw ia ki ba kin iapher ha ka jinglong jingim, ha ka jingsngew mynsiem bad ha ka bor-pyrkhat pyrdain. Ka dei ban long hi kumta namar lada baroh ki syntiew ha ka pyrthei ki ia long tang kawei ka rong bad ki pynmih tang kawei ka jingiwbih, te ka pyrthei hi kan duh noh ia la ka jinglong itynnad. Ki kjat sngi haba ki shat lyngba ki iit-rong kim ju *pynkylla* ia ka rong, hynrei ki pynmih lut pynban ia ka jingitynnad bapher bun jait jong kita ki rong. Ha kajuh ka rukom U Sngi ka Hok, ha kane ka pyrthei kumba ha bneng, da ki jingai bakynja-Blei ba ki 'riewngeit bad ki 'riewkhuid ki ioh, U iai-pynpaw ia la ka jong ka burom bad ka jingieit bashlei. Ha kane ka rukom Nga Nga iaisah ha ki bad ma-ki ha Nga, bad kin ioh ka jingkmen junom.

BYNTA II

U Synran:- Ko Kynrad, don te kiba ong ba ka jingsuk bad ka jingkmen kaba ki 'riewngeit ki mad ka shu long tang kaei kaei kaba mih hi na ki jingpyrkhat bad na ka jingmut jong ki. Hato kane ka long kaba shisha mo?

U Kynrad:- Ka jingtngen bad jingsuk baiaisah kaba ki 'riewngeit ki ioh hapoh jong ki ka mih na ka jingiaidon ryngkat jong Nga hapoh ki dohnud jong ki, bad na ka bor ba ai jingim jong ka jingdap U Mynsiem Bakhuid hapoh jong ki. Shaphang kito kiba ong ba kane ka jingkmen bad jingsuk bakynja-mynsiem ka long kaba shu mih hi na ki jingpyrkhat bad na ka jingmut jong ki, ki long kum uta u briew uba bieit (hynrei uba tharai stad ia lade) ia uba la kha matlah, bad uba ha ka por-thang u shong syaid sngi ha phyllaw ban pynsyaid ia lade. Ynda haba don ba kylli ia u u sngew kumno ne u

pyrkhat kumno shaphang ka jingshit jong ka sngi, u, namar ba um ju iohi ia ka sngi, u len katlah katiai ba don kaei kaei kum kata ba ki khot ka sngi, bad u ong ruh, *'Kane ka jingsyaid kaba nga nga sngew nabar ka long kaba mih hi napoh ka met jong nga, bad kam dei kaei kaei ruh hynrei tang ka jingtrei bajur jong ki jingpyrkhat jong nga hi. Ka long tang ka jingbieit bym lah ban batai haba ki briew ki iathuh ia nga ba, hana, don kaei kaei kum ka bolding kaba heh bha kaba sdien ha suin bad kaba ai jingshit jingsyaid ia ka pyrthei.'* *"To sumar te namarkata, ioh ban don uno uno u ban rong lute ia phi da la ka jingstad pyrthei bad da ka jingshukor bathala, katba kum ka rukom pateng jong ki briew, katba kum ki jinghikai jong ka pyrthei"* (Kolosai 2:8).

2. Lada ka jingsuk bashisha ka shong ha ka bor-pyrkhat jong u briew, te khlem pep baroh ki stad-pyrkhat bad ki 'riew-shemphang jong ka pyrthei kin dap kyrhai da ka. Hynrei ha ka jingshisha, lait noh tang kito kiba ngeit ha Nga, baroh kiba stad kat kum ka jingstad jong kane ka pyrthei, eiei ruh em kim don hapoh jong ki ia kane ka jingsuk, lait noh teng teng ki ioh ka jingsngewhun kaba mih na kaba ki lah ban leh ia kaei ba ki kwah bad kata ruh ka neh tang shipor arpor.

Hynrei Nga la thaw ia u briew ha kata ka rukom ba u lah, da la ka jong ka jinglong-tynrai hi, ban long uba bit ban pdiang ia U Mynsiem Bakhuid Uba tang da U hi u briew u lah ban pdiang ia kane ka jingim bad ka jingkmen bakynja-bneng. Kum ka nuksa: shim ia u rnga — u rnga u don ka jinglong-tynrai ha u ba u lah ban pdiang ia ka ding, hynrei lada ym don ka oksijen (ka kynja lyer ba ai jingim) ka ding kan ym lah ban rung ha u rnga, kumta ruh lada ka lyer jong U Mynsiem Bakhuid kam iohlad ban rung ha ka mynsiem jong u briew un iaisah ha ka jingdum bad un ym lah lano lano ruh ban ioh ia kane ka jingsuk kaba shisha bad kaba iaineh (*Ioannis 3:8*).

3. Kane ka jinglong-tynrai jong u briew kaba pynlong ia u uba bit ban pdiang ia U Mynsiem Bakhuid, ka long kum ki ksai jong ka

sitar ne ka bela. Haba ia kine ki jingtem la pynbeit ksai shuwa ban tem ia ki, bad hadien kata haba u nongtem u pyndei ia Ka jingbsiat lane ia ka ryntieh halor ki ksai, ki mih ki sur bathiang har rukom; hynrei lada ym shym pynbeit ksai shuwa kumta ka jingpyndei ia ka jingbsiat ne ka ryntieh kan pynmih tang ka jingsawa dung dung deng deng ka bym sngewtynnad. Nangta, ka jingmih bad jingher jong ki sur bathiang na ka jingtem ba la pynbeit ksai bha ka shong ha ka jingdon jong ka lyer kaba da ka jingkhih bad ka bor jong ka ki sur ki her sha ki shkor. Ha kajuh ka rukom ruh, ban pynlong shisur ia ki jingpyrkhat bad ki jingmutdur jong u briew bad kiei kiei kiba kynja-mynsiem, donkam ban ioh ia ka jingpyrsad mynsiem jong U Mynsiem Bakhuid. Haba kata ka don kin mih tang ki jinghun bad jingkmen bakynja-bneng suda ha ki dohnud jong ki briew, la ha ka jingim kaba ha kane ka khyndew ne ha beneng ruh.

U Synran:- Ko Kynrad, hateng hateng nga ju sngew kumba ka jingsuk ka mynsiem ka jah noh na nga. Hato kane ka long ma na ka daw jong kano kano ka pop ba burieh kaba ha nga lane na kano kano kawei pat ka daw ia kaba nga ngam tip?

U Kynrad:- Hooid, kata ka ju jia haba don ka jingbymkohnguh, hynrei teng teng Nga hi Nga ju iehnoh ia la ki jong ki khun shipor arpor bad ha kum kita ki por ki ju sngewkynjah bad ki pisa ka mynsiem. Te katba ki dang don ha kaba kum kata ka jinglong Nga lah ban pynpaw ha ki ia ka jinglong bashisha jong ka '*lade*' bad ka jingtlot jong ki, bad Nga hikai ia ki ban sngewthuh ba khlem ma-Nga kim long eiei ruh em hynrei tang ki shyieng batyrkhong (*Esekiel 37:1-14*). Nga leh khnang kumne ka long ba ki khun jong Nga kiba don lynter ha ka jingtngen bad jingsuk kin ym klet noh ia la ka jinglong bashisha jong ki kum ki briew bad kumta da kaba tharai ia lade ba ki long blei, kin hap da ka jingsarong sha ka jingpynshitom jong ka dujok ding (*I Tim. 3:6; Juda 6; Isaiah 14:12-17*). Ha kane ka rukom kein Nga sneng, Nga ialam bad Nga hikai ia ki; te haba da ka jingsngewrit ki iaineh ha Nga, Uba la thaw la pynlong ia ki, kin ioh ban im ha ka jingsuk bymjukut ha bneng.

2. Teng teng ruh ka ju jia ba haba Nga rung hapoh ka dohnud jong kiba ngeit bad haba Nga pyndap ia ki da ka jingdap kyrhai jong U Mynsiem Bakhuid, ka jingsuk bad ka jingkmen bakynja-blei hi ki shlei ha ki kat haduh ba kim lah ban shah ia ka burom bad ki jingkyrkhu kiba dei ki jong ki hi, bad haba ka long kumta ki iapler bad ki long kum ki bym tipbriew. Ka long kumta namar ba ka doh bad ka snam kim lah ban ioh ia ka hima U Blei, lymne kiba kynja-pyrthei kiba neh tang shipor ia kiei kiei kiba bymjukut; hynrei kin lah ban pdiang tad haduh kata ka por ba la pyllait mraw ia ki na ka bor jong ka jingiap jong ka met bad ba la kyntiew ia ki sha ka burom bymjukut (*I Kor. 15:50,53; Rom. 8:19-22*). Kumta te yn sa pyndep ia ka mon jong Nga halor ki jingthaw baroh kiba ha ka khyndew kumba ha bneng. Ia ka pang bad ka shitom, ka ud sngewsih bad ka khuslai, ka kordit bad ka jingiap hi yn pynduh pyndam noh khoit, bad baroh ki khun jong Nga kin sa leit bsut shapoh ka hima U Kpa jong Nga, kaba long ka jingkmen ha U Mynsiem Bakhuid, bad hangta kin iasynshar junom-la-junom (*Rom. 14:17; Jingpynpaw 21:4; 22:5*).

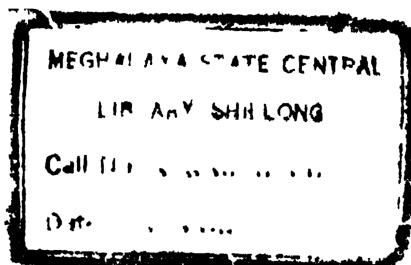
Ka Jingduwai

Ko Kynrad baieit, ki jingkyrkhu bad ki jingaiei babun jait jong Me ki la pyndap pynshlei ia ka dohnud jong nga da ka jingsngewnguh bad jingiaroh. Hynrei ka jingiaroh ka dohnud bad u thylliej kim biang tad haduh ba nga la lah da ki kam jong nga ban sakhi ba ia jingim jong nga nga la aiti lut sha ka kam jong Me. Ka jingnguh bad ka jingiaroh nga ai sha Me Uba la pyllait ia nga u briew u bym don eiei ruh em, na ka jingiap sha ka jingim, bad Uba la shah ei ia nga ban leh kmen ha ka jingiasyllok bad ka jingieit jong Me. La ngam sngewthuh ia lade lymne ia la ka jong ka jingdonkam, hynrei Me, ko Kpa jong nga, Me ithuh bad Me tip lut ia kiei kiei baroh ba ki jingthaw jong Me ki donkam. Lymne ngam lah ban ieit wat ia lade kumba Me Me ieit ia nga. Ban ieit shisha ia lade ka long ban ieit da la ka dohnud bad da la ka mynsiem baroh ia kata ka jingieit bym lah thew kaba la pynlong ia nga kumne kumba nga long bad kata ka jingieit, Ah Trai, long ma-Me, tang ma-Me hi. Me la ai ia nga tang kawei ka dohnud da kaba nga dei ban ieit ia Me bad tang ia Me hi, Uba la thaw ia ka.

Ko Kynrad, ban ioh shong ha ki kjat jong Me ka long kham bha bun hajar shah ban ia kaba ioh ban shong ha ka khet syiem baitynnad tam ha kane ka pyrthei, namar ban shong ha ki kjat jong Me ka mut ban shong junom ha ka khet jong ka 'hima bymjukut. Te mynta, ha ka duwan jong kine ki kjat bakyntang nga ai ia lade kum ka jingknia-ainguh-thang. To pdiang isynei ia nga, bad shano ma ba Me mon ban phah ia nga, bad ha kano kano ka rukom ba Me mon, to pyndonkam ia nga sha ka kam jong Me. Namar Me long U jong nga, bad nga nga long u jong Me, Uba la shim ia nga na ka dewmet ka khyndew bad Uba la thaw ia nga ha ka dur jong Me hi bad Me la ai ia nga ka hok ban long u khun jong Me.

Ha me to ai kan long ka burom bad ka jingnguh bad ka jingiaroh junom-la-junom — AMEN.

(KABA KUT)

Published with the permission of the Publishers of the English Edition — The Christian Literature Society, Madras — Vide their letter dated July 5, 1961.

ED

Printed at the
EVANGELICAL PRESS
"Christ-Nagar Mission"
Badagayedapadavu Post, Mangalore Taluk, S. India.